

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ВНУТРІШНІХ СПРАВ
ГОЛОВНИЙ ЕКСПЕРТНО-КРИМІНАЛІСТИЧНИЙ ЦЕНТР
ДЕРЖАВНОЇ ПРИКОРДОННОЇ СЛУЖБИ УКРАЇНИ
КИЇВСЬКИЙ НАУКОВО-ДОСЛІДНИЙ ІНСТИТУТ СУДОВИХ
ЕКСПЕРТИЗ**

**Порядок проведення перевірки документів громадян
України, що надають право на перетин
державного кордону**

Практичний довідник

Київ 2021

Авторський колектив:

Нечеснюк М.В., Ананьїн О.В., Климчук М.П., Білоус І.В., Літвін Л.Ю.,
Приходько Ю.П.

*Рекомендовано до друку науково-методичною радою Національної
академії внутрішніх справ*

(протокол №3 від 16 грудня 2020 року)

Порядок проведення перевірки документів громадян України,
що надають право на перетин державного кордону : практ. довід. /
М. В. Нечеснюк та ін. Київ, 2021. 130 с.

Рецензенти:

Воробей О.В. – професор кафедри криміналістичного забезпечення та
судових експертиз навчально-наукового інституту №2 Національної академії
внутрішніх справ, кандидат юридичних наук, доцент.

Тальянчук Л.С. – завідувач сектору почеркознавчих досліджень,
технічного дослідження документів та обліку відділу криміналістичних видів
досліджень Вінницького Науково-дослідного експертно-криміналістичного
центру МВС України, кандидат юридичних наук.

У довіднику розглянуто правове регулювання виїзду та в'їзду
громадян України за кордон, нормативно-правові підстави та порядок
перевірки документів, що дають право на перетин державного кордону,
працівниками Державної прикордонної служби України та працівниками
Національної поліції. Наведено основні вимоги до бланків документів, що
дають право на виїзд/в'їзд громадян України за кордон та способи їх
підробки.

Для працівників органів Національної поліції, Державної
прикордонної служби України, науково-педагогічного складу вищих
юридичних навчальних закладів, здобувачів ступенів вищої освіти.

УДК 351.755.61:343.982.4](477)

- © Національна академія внутрішніх справ, 2021
- © Головний експертно-криміналістичний центр
Державної прикордонної служби України, 2021
- © Київський науково-дослідний інститут судових
експертиз, 2021

ВСТУП

1. Правове регулювання виїзду та в'їзду громадян України за кордон.....	5
2. Організаційні засади здійснення перевірки документів працівниками ДПС України.....	15
3. Перевірка документів працівниками Державної прикордонної служби України.....	19
3.1. Стандартна перевірка документів.....	20
3.2. Поглиблена перевірка документів.....	23
3.3. Здійснення експертних досліджень паспортних документів.....	25
4. Нормативно-правові підстави та порядок перевірки документів працівниками поліції.....	25
5. Основні вимоги до бланків документів, що дають право на виїзд/в'їзд громадян України за кордон.....	35
Додаток А. Основні способи підрбокс документів та їх ознаки.....	38
Додаток Б. Паспорт громадянина України для виїзду за Кордон з безконтактним електронним носієм.....	56
Додаток В. Дипломатичний паспорт України з безконтактним електронним носієм.....	81
Додаток Г. Службовий паспорт України з безконтактним електронним носієм.....	103
Додаток Д. Посвідчення особи моряка з безконтактним електронним носієм.....	110
Додаток Е. Посвідчення члена екіпажу з безконтактним електронним носієм.....	119
Додаток Є. Порядок заповнення машинозчитуваної зони паспортних та візових документів.....	122
Список використаних та рекомендованих джерел.....	125

ВСТУП

Виїзд з України та в'їзд в Україну – право людини і громадянина вільно залишати територію України та в будь-який час повернутися, що прямо прописано в Конституції України та інших нормативних актах.

Після проголошення незалежності України, відкриття кордонів для туризму, працевлаштування, ведення бізнесу тощо виникла необхідність у видачі громадянам України різних документів, що дають право законного виїзду з України та в'їзду в Україну.

Наразі, правоохоронними органами все частіше виявляються підроблені документи, що дають право на перетин державного кордону. Ці факти насамперед пов'язані з тим, що громадяни України намагаються незаконно потрапити до інших держав за різними мотивами: скоєння правопорушення на території України, відмови інших держав у перетині їхніх кордонів, скоєння правопорушення на території іншої держави тощо.

Цьому сприяють не лише політична та економічна нестабільність у країні, а й наявність в обігу паспортних та інших документів старих зразків із спеціальними захисними елементами не такого високого рівня, як вимагають міжнародні організації.

Наведені чинники призвели до розробки та затвердження нових зразків бланків документів із безконтактним електронним носієм інформації та прискорення їх видачі. Зокрема, йдеться про нові елементи захисту від підробки, внесення до паспортних документів біометричних даних особи на електронному носії.

Виявлення та розслідування кримінальних правопорушень, пов'язаних із використанням паспортних документів, неможливе без спеціальних знань про сучасні елементи захисту, способи підробки, порядок їх перевірки, а також завдань судової експертизи. Для формування цих знань та компетенцій необхідне відповідне методичне забезпечення.

1. Правове регулювання виїзду та в'їзду громадян України за кордон.

Відповідно до ст. 33 Конституції України, кожному, хто на законних підставах перебуває на території України, гарантується свобода пересування, вільний вибір місця проживання, право вільно залишати територію України, за винятком обмежень, які встановлюються законом[1].

Крім того, стаття 313 Цивільного кодексу України встановлює:

1. Фізична особа має право на свободу пересування.

2. Фізична особа, яка досягла чотирнадцяти років, має право на вільне самостійне пересування по території України і на вибір місця перебування.

Фізична особа, яка не досягла чотирнадцяти років, має право пересуватися по території України лише за згодою батьків (усиновлювачів), опікунів та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними.

3. Фізична особа, яка є громадянином України, має право на безперешкодне повернення в Україну.

Фізична особа, яка досягла шістнадцяти років, має право на вільний самостійний виїзд за межі України[2].

Фізична особа, яка не досягла шістнадцяти років, має право на виїзд за межі України лише за згодою батьків (усиновлювачів), піклувальників та в їхньому супроводі або в супроводі осіб, які уповноважені ними, крім випадків, передбачених законом.

4. Фізична особа може бути обмежена у здійсненні права на пересування лише у випадках, встановлених законом.

Згідно до Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» громадянин України має право виїхати з України, крім випадків, передбачених цим Законом, та в'їхати в Україну[3].

На громадян України, які звернулися з клопотанням про виїзд з України, поширюються усі положення чинного законодавства, вони користуються всіма правами і несуть встановлені законом обов'язки. За громадянами України

зберігаються на її території майно, кошти, цінні папери та інші цінності, що належать їм на праві приватної власності. Будь-яке обмеження їх громадянських, політичних, соціальних, економічних та інших прав не допускається.

Порядок в'їзду до іноземної держави регулюється законодавством відповідної держави.

Громадянин України ні за яких підстав не може бути обмежений у праві на в'їзд в Україну.

Відповідно до ст. 2 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» документами, що дають право громадянину України на виїзд з України і в'їзд в Україну, є:

- паспорт громадянина України для виїзду за кордон;
- дипломатичний паспорт України;
- службовий паспорт України;
- посвідчення особи моряка;
- посвідчення члена екіпажу;
- посвідчення особи на повернення в Україну (дає право на в'їзд в Україну).

У передбачених міжнародними договорами України випадках замість зазначених документів, для виїзду з України і в'їзду в Україну можуть використовуватися інші документи.

Ці документи є власністю України й за умови їх належного оформлення чинні для виїзду в усі держави світу.

Згідно ст. 10 цього Закону громадянам України, визнаним судом недієздатними, виїзд з України може бути дозволено на підставі нотаріально засвідченого клопотання їх законних представників або за рішенням суду, а відповідно до ст. 12 виїзд з України громадянина України, який обізнаний з відомостями, що становлять державну таємницю України, може бути не дозволено у випадках, передбачених Законом України «Про державну таємницю».

Обмеження повинні бути доведені до відома громадян власником або уповноваженим ним органом, керівником навчального закладу, командуванням військової частини під час прийняття на роботу (навчання) та зарахування на військову

службу, пов'язаних з допуском до відомостей, що становлять державну таємницю.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів від 27 січня 1995 р. № 57 (із змінами) «Про затвердження Правил перетинання державного кордону громадянами України» перетинання громадянами України державного кордону здійснюється в пунктах пропуску через державний кордон та пунктах контролю, якщо інше не передбачено законом, за одним з документів, що дають право на виїзд з України і в'їзд в Україну.

У разі коли громадянин, який постійно проживає в Україні, втратив зазначені документи (далі - паспортні документи) за межами України або якщо строк дії таких документів закінчився під час перебування громадянина за межами України, або встановлено, що вони є недійсними з інших причин, документом, що дає право на в'їзд в Україну, є **посвідчення особи на повернення в Україну**, яке видається дипломатичним представництвом або консульською установою України за кордоном. У передбачених міжнародними договорами або законодавством України випадках перетинання громадянином державного кордону здійснюється також за іншими документами. У такому разі прикордонний контроль здійснюється у порядку, який застосовується під час надання громадянином паспортних документів. У випадках, визначених законодавством, для перетинання державного кордону громадяни крім паспортних документів повинні мати також підтверджуючі документи.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, здійснюється за згодою обох батьків (усиновлювачів) та в їх супроводі або в супроводі осіб, уповноважених ними, які на момент виїзду з України досягли 18-річного віку, у тому числі в супроводі членів екіпажу повітряного судна, на якому вони прямують.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з батьків або інших осіб, уповноважених одним з батьків за нотаріально посвідченою згодою, здійснюється:

1) за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням у ній держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з батьків відсутній у пункті пропуску;

2) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків: - якщо другий з батьків є іноземцем або особою без громадянства, що підтверджується записом про батька у свідоцтві про народження дитини, та який (яка) відсутній у пункті пропуску;

- якщо у паспорті громадянина України для виїзду за кордон, з яким перетинає державний кордон громадянин, який не досяг 16-річного віку, або проїзному документі дитини є запис про вибуття на постійне місце проживання за межі України чи відмітка про взяття на постійний консульський облік у дипломатичному представництві або консульській установі України за кордоном;

У разі пред'явлення документів або їх нотаріально засвідчених копій:

- свідоцтва про смерть другого з батьків;
- рішення суду про позбавлення батьківських прав другого з батьків;

- рішення суду про визнання другого з батьків безвісно відсутнім;

- рішення суду про визнання другого з батьків недієздатним;

- рішення суду про надання дозволу на виїзд з України громадянину, який не досяг 16-річного віку, без згоди та супроводу другого з батьків;

- довідки про народження дитини, виданої відділом реєстрації актів цивільного стану, із зазначенням підстав внесення відомостей про батька відповідно до частини першої статті 135 Сімейного кодексу України (під час виїзду дитини за кордон у супроводі одинокі матері);

- довідки про наявність заборгованості із сплати аліментів, сукупний розмір якої перевищує суму відповідних платежів за чотири місяці, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем;

- свідоцтва про народження дитини, виданого компетентним органом іноземної держави, що не містить відомостей про батька дитини, легалізованого або засвідченого апостилем, а також без будь-якого додаткового засвідчення у випадках, передбачених міжнародним договором України.

3) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця під час пред'явлення рішення суду або органу опіки та піклування (районної, районної у м. Києві та Севастополі держадміністрацій, виконавчого органу міської, районної у місті (у разі його утворення), сільської, селищної ради об'єднаної територіальної громади) або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав, у якому визначено (підтверджено) місце проживання дитини з одним із батьків, який має намір виїзду з дитиною або який уповноважив на це нотаріально посвідченою згодою інших осіб;

4) без нотаріально посвідченої згоди другого з батьків у разі тимчасового виїзду з України на строк до одного місяця та більше дитини з інвалідністю, дитини, яка хворіє на захворювання, передбачені частиною п'ятою статті 157 Сімейного кодексу України, під час пред'явлення таких документів або їх копій, засвідчених нотаріально чи органом, який їх видав:

- довідки, виданої органом державної виконавчої служби, приватним виконавцем, про наявність заборгованості із сплати аліментів (у разі коли сукупний розмір заборгованості перевищує суму відповідних платежів за три місяці);

- документа, виданого лікарсько - консультативною комісією лікувально-профілактичного закладу, в порядку та за формою, встановленими МОЗ (у разі коли сума заборгованості по аліментах становить понад три місяці, але не більше чотирьох місяців).

5. Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі осіб, які уповноважені обома батьками, здійснюється за нотаріально посвідченою згодою обох батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі.

6. Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, здійснюється:

1) які проживають (перебувають) у закладах охорони здоров'я, навчальному або іншому дитячому закладі, - у разі пред'явлення нотаріально посвідченої згоди керівника цього закладу та у супроводі уповноваженої ним особи;

2) які влаштовані на виховання та спільне проживання до прийомної сім'ї, - у разі пред'явлення оригіналу договору про влаштування дитини до прийомної сім'ї або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі прийомних батьків або одного з них;

3) які влаштовані на виховання та спільне проживання до дитячого будинку сімейного типу, - у разі пред'явлення оригіналу договору про організацію діяльності дитячого будинку сімейного типу або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі батьків-вихователів або одного з них;

4) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням органів опіки та піклування, - у разі пред'явлення оригіналу рішення/розпорядження про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

5) які перебувають під опікою, піклуванням за рішенням суду, - у разі пред'явлення рішення суду про встановлення опіки (піклування) або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі опікуна або піклувальника;

6) які відповідно до договору про патронат передані органом опіки і піклування на виховання в сім'ю іншої особи (патронатного вихователя) до досягнення дитиною повноліття - у разі пред'явлення оригіналу зазначеного договору, посвідченого підписом уповноваженої особи відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради, скріпленим гербовою печаткою, або його нотаріально засвідченої копії та у супроводі патронатного вихователя.

Виїзд з України громадян, які не досягли 16-річного віку, в супроводі одного з прийомних батьків, батьків-вихователів

здійснюється за нотаріально посвідченою згодою другого з батьків із зазначенням держави прямування та відповідного часового проміжку перебування у цій державі, якщо другий з них відсутній у пункті пропуску через державний кордон.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, зокрема тих, що проживають (перебувають) у районах проведення антитерористичної операції, попередньо повинен бути погоджений із службою у справах дітей відповідної місцевої держадміністрації або міської (за винятком міст районного значення) ради у порядку, визначеному Мінсоцполітики.

Виїзд з України дітей-сиріт, дітей, позбавлених батьківського піклування, які не досягли 16-річного віку, після їх усиновлення іноземцями здійснюється у супроводі батьків-усиновлювачів у разі пред'явлення рішення суду про усиновлення або його нотаріально засвідченої копії.

Виїзд за кордон на відпочинок та оздоровлення груп дітей, до складу яких входять діти-сироти і діти, позбавлені батьківського піклування, віком від 7 до 18 років, здійснюється відповідно до вимог Порядку організації виїзду дітей за кордон на відпочинок та оздоровлення, затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 21 грудня 2005 р. № 1251.

7. Громадяни в'їздять в Україну без будь-яких обмежень.

8. В'їзд/вхід на територію пункту пропуску громадян, які перетинають державний кордон, перебування у пункті пропуску та виїзд/вихід громадян з нього здійснюється за паспортними документами.

9. Громадяни, які перетинають державний кордон, зобов'язані пройти прикордонний, митний та інші види контролю відповідно до законодавства.

10. Пропуск громадян через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону.

11. Паспортний документ або посвідчення особи на повернення в Україну вважаються дійсними, якщо вони відповідають встановленому зразку, видані уповноваженим на

те органом, оформлені належним чином і належать громадянинові, який їх пред'являє.

12. Для здійснення прикордонного контролю громадяни подають уповноваженим службовим особам підрозділу охорони державного кордону паспортні, а у випадках, передбачених законодавством, і підтверджуючі документи без обкладинок і зайвих вкладень.

Паспортні та підтверджуючі документи громадян, які перетинають державний кордон, перевіряються уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону з метою встановлення їх дійсності та належності громадянину, який їх пред'являє. У ході перевірки документів під час виїзду з України з'ясовується наявність або відсутність підстав для тимчасового обмеження громадянина управі виїзду за кордон.

У разі тимчасового виїзду з України громадян у порядку, передбаченому підпунктом 3 пункту 4 цього Порядку, той з батьків, який має намір виїзду з дитиною, або який уповноважив на це нотаріально посвідченою згодою інших осіб, перевіряється уповноваженими службовими особами підрозділу охорони державного кордону у частині відсутності відомостей щодо нього у переліку відомостей про боржників за рішеннями про встановлення побачення з дитиною, про усунення перешкод у побаченні з дитиною Єдиного реєстру боржників.

У разі наявності в Єдиному реєстрі боржників таких відомостей уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє у перетинанні державного кордону з дитиною тому із батьків, який має намір виїзду з дитиною, або у перетинанні державного кордону дитині, яка виїжджає з України в супроводі інших осіб, уповноважених одним з батьків нотаріально посвідченою згодою, про що виносить обґрунтоване письмове рішення із зазначенням причин відмови, один примірник якого видається особі, якій відмовлено в перетинанні кордону.

Відсутність можливості перевірити в Єдиному реєстрі боржників наявність таких відомостей не може бути підставою для відмови особі у перетинанні державного кордону.

13. Під час здійснення прикордонного контролю уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону використовують бази даних Держприкордонслужби про осіб, які перетнули державний кордон, вчинили правопорушення, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Держприкордонслужби, яким тимчасово обмежено право виїзду з України, про недійсні, викрадені та втрачені паспортні документи, а також інші передбачені законом бази даних.

Інформація про громадян, яким уповноваженою службовою особою Держприкордонслужби або Головою Державної прикордонної служби надано дозвіл на перетинання державного кордону, вноситься до відповідної бази даних.

14. Під час здійснення прикордонного контролю уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону відповідно до Закону України "Про прикордонний контроль" за результатами оцінки ризиків проводять опитування громадян, які перетинають державний кордон.

15. На підставі рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду), прийнятого відповідно до статті 6 Закону України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України», уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону відмовляє громадянину у перетинанні державного кордону, про що виносить обґрунтоване письмове рішення із зазначенням причин відмови, один примірник якого видається громадянину.

Тимчасове затримання або вилучення паспорта громадянина України для виїзду за кордон чи проїзного документа дитини на виконання рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду) здійснюється уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону у порядку, визначеному пунктами 24 і 25 Правил оформлення і видачі паспорта громадянина України для виїзду за кордон і проїзного документа дитини, їх тимчасового затримання та

вилучення, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 31 березня 1995 р. № 231.

16. Підроблені, недійсні паспортні документи або такі, що належать іншим особам, або використовуються для вчинення кримінального чи адміністративного правопорушення тимчасово затримуються або вилучаються уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону Після прийняття рішення уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону про відмову громадянину у перетинанні державного кордону тимчасово затримані чи вилучені паспортні документи надсилаються відповідному правоохоронному органу або органу, який їх видав.

17. Рішення уповноваженого законом державного органу про тимчасову відмову у виїзді за кордон (заборону виїзду) та тимчасове затримання або вилучення паспортного документа уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону може бути оскаржене громадянином в установленому законом порядку.

18. Після закінчення перевірки, в результаті якої встановлено дійсність та належність громадянину паспортного документа (підтверджуючих документів) або посвідчення особи на повернення в Україну, а також відсутність підстав для тимчасового затримання або вилучення паспортного документа, уповноважена службова особа підрозділу охорони державного кордону повертає громадянину паспортний документ (підтверджуючий документ) або посвідчення особи на повернення в Україну.

19. Відмітка про перетинання державного кордону в паспортному документі проставляється на підставі особистого звернення громадянина до уповноваженої службової особи підрозділу охорони державного кордону, яка проводить перевірку документів.

20. Уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону за результатами оцінки ризиків, що здійснюється під час прикордонного контролю, можуть

проводити повторну перевірку документів громадян, які перетинають державний кордон[4].

2. Організаційні засади здійснення перевірки документів працівниками Державної прикордонної служби України.

Порядок здійснення перевірки документів працівниками Державної прикордонної служби за своєю формою та змістом дещо відрізняються від порядку перевірки документів працівниками поліції [7]. Насамперед це пов'язано із завданнями та цілями, які переслідуються при виконанні службових обов'язків.

Відповідно ст. 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України» на Державну прикордонну службу України покладається:

- припинення будь-яких спроб незаконної зміни проходження лінії державного кордону України;
- організація запобігання кримінальним та адміністративним правопорушенням, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, їх виявлення та припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення згідно із законами;
- здійснення прикордонного контролю і пропуску в установленому порядку осіб, транспортних засобів, вантажів в разі наявності належно оформлених документів після проходження ними митного та за потреби інших видів контролю, а також реєстрація іноземців та осіб без громадянства, які в установленому порядку перебувають в Україні, та їх паспортних документів у пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду, а також здійснення фіксації біометричних даних іноземців та осіб без громадянства під час здійснення прикордонного контролю в пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду;

- запобігання та недопущення перетинання державного кордону України особами, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або яких тимчасово обмежено у праві виїзду з України, у тому числі згідно з дорученнями правоохоронних органів, постановами державного виконавця; розшук у пунктах пропуску через державний кордон та у контрольних пунктах в'їзду - виїзду осіб, які переховуються від органів досудового розслідування та суду, ухиляються від відбуття кримінальних покарань; виконання в установленому порядку інших доручень правоохоронних та уповноважених законом державних органів, у тому числі доручень митних органів щодо інформування митних органів про факт наміру перетинання державного кордону України особами, стосовно яких митними органами було виявлено порушення митних правил;

- виявлення причин та умов, що призводять до порушень законодавства про державний кордон України, вжиття в межах своєї компетенції заходів щодо їх усунення

- здійснення самостійно або у взаємодії з органами Національної поліції і органами Служби безпеки України в межах контрольованих прикордонних районів контролю за дотриманням іноземцями та особами без громадянства, а також біженцями, особами, які потребують додаткового захисту, та особами, яким надано притулок в Україні, установлених правил перебування на її території;

- інформування в порядку, встановленому Кабінетом Міністрів України, Центру з надання безоплатної вторинної правової допомоги про кожний випадок затримання осіб згідно з дорученням правоохоронних органів України та адміністративного затримання осіб, крім випадків, якщо особа захищає себе особисто чи запросила захисника[5].

Відповідно до ст. 21 цього Закону працівники Державної прикордонної служби, мають право:

- перевіряти в осіб, які прямують через державний кордон України, документи на право в'їзду в Україну або виїзду з України, робити в них відповідні відмітки і у випадках,

передбачених законодавством, тимчасово їх затримувати або вилучати;

- шляхом опитування осіб з'ясовувати підстави перетинання державного кордону України, в'їзду на тимчасово окуповану територію або виїзду з неї, не пропускати через державний кордон України, на тимчасово окуповану територію або з неї осіб без дійсних документів на право перетинання кордону або для в'їзду на тимчасово окуповану територію та виїзду з неї, осіб, які надали завідомо неправдиві відомості під час одержання зазначених документів, осіб, яким Державною прикордонною службою України за порушення законодавства з прикордонних питань та про правовий статус іноземців чи за мотивованим письмовим рішенням суду та правоохоронних органів або постановою державного виконавця не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежено право виїзду з України; робити в документах зазначених осіб відповідні відмітки;

- здійснювати згідно з дорученнями правоохоронних органів України затримання в пунктах пропуску осіб, які прямують через державний кордон України, осіб, які прямують через контрольні пункти в'їзду - виїзду та розшукуються за підозрою у вчиненні злочину, переховуються від органів досудового розслідування та суду, ухиляються від відбуття кримінального покарання та в інших випадках, передбачених законодавством України;

- створювати і використовувати в інтересах розвідки, контррозвідувального забезпечення охорони державного кордону України, оперативно-розшукової діяльності, участі у боротьбі з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції інформаційні системи, у тому числі банки даних щодо осіб, які перетнули державний кордон України, осіб, які вчинили правопорушення, протидію яким віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, осіб, яким згідно із законодавством не дозволяється в'їзд в Україну або тимчасово обмежується право виїзду з України, недійсних, викрадених і втрачених документів на право виїзду за кордон та в інших випадках, передбачених законами України;

Відповідно до ст. 6 Закону України «Про прикордонний контроль»:

- перетинання особами, транспортними засобами державного кордону і переміщення через нього вантажів здійснюються лише за умови проходження прикордонного контролю та з дозволу уповноважених службових осіб Державної прикордонної служби України, а у випадках, визначених цим Законом, - посадових осіб Державної прикордонної служби України, якщо інше не передбачено цим Законом.

- початком здійснення прикордонного контролю особи, транспортного засобу, вантажу є момент подання особою паспортного, інших визначених законодавством документів для перевірки уповноваженій службовій особі Державної прикордонної служби України.

- пропуск осіб через державний кордон здійснюється уповноваженими службовими особами Державної прикордонної служби України за дійсними паспортними документами, а у передбачених законодавством України випадках також за іншими документами. Пропуск транспортних засобів, вантажів через державний кордон здійснюється після проходження всіх передбачених законом видів контролю на державному кордоні.

- прикордонний контроль вважається закінченим після надання уповноваженою службовою особою Державної прикордонної служби України дозволу на перетинання державного кордону особою, транспортним засобом, вантажем або після доведення до відома відповідної особи рішення про відмову у перетинанні державного кордону особою, транспортним засобом, вантажем.

- прикордонний контроль та пропуск через державний кордон осіб, транспортних засобів, вантажів проводяться з урахуванням оцінки ризиків, що здійснюється за методиками, визначеними спеціально уповноваженим центральним органом виконавчої влади у справах охорони державного кордону[6].

Згідно статті 7 цього Закону:

- паспортні та інші документи громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перетинають державний кордон,

перевіряються уповноваженими службовими особами Державної прикордонної служби України з метою встановлення їх дійсності та приналежності відповідній особі. При цьому з'ясовується наявність або відсутність підстав для тимчасової відмови особі у перетинанні державного кордону.

- у ході перевірки документів уповноважені службові особи Державної прикордонної служби України використовують технічні засоби контролю для пошуку ознак підробки у документах, здійснюють пошук необхідної інформації у базах даних Державної прикордонної служби України, а також за результатами оцінки ризиків проводять опитування осіб, які прямують через державний кордон.

- уповноважені службові особи Державної прикордонної служби України з урахуванням результатів оцінки ризиків можуть проводити повторну перевірку документів осіб, які перетинають державний кордон.

- паспортні та інші документи осіб перевіряються в кабінах паспортного контролю, на смугах руху транспорту, у контрольних павільйонах, службових приміщеннях пунктів пропуску через державний кордон чи безпосередньо в транспортних засобах.

3. Перевірка документів працівниками Державної прикордонної служби України.

Перевірка документів - дослідження уповноваженими

службовими особами Державної прикордонної служби України паспортних та інших документів громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перетинають державний кордон, з метою встановлення їх дійсності та приналежності

відповідній особі.

Система перевірки документів громадян України, іноземців та осіб без громадянства, які перетинають державний кордон, складається з трьох рівнів:

- перший рівень - стандартна перевірка документів;
- другий рівень - поглиблена перевірка документів;
- третій рівень - експертне дослідження паспортних документів.

3.1 Стандартна перевірка документів

Стандартна перевірка документів - дослідження паспортних та інших документів громадян України, іноземців та осіб без громадянства в обсязі, необхідному для визначення законних підстав для перетинання ними державного кордону.

Стандартна перевірка документів здійснюється уповноваженими службовими особами підрозділів охорони державного кордону, які виконують обов'язки в прикордонному наряді «Перевірка документів».

Стандартну перевірку документів здійснюють працівники:

- які пройшли спеціальну підготовку у відповідних навчальних закладах Державної прикордонної служби України;
- які володіють практичними навиками з ідентифікації особи за фотокарткою (фотозображенням) у паспортному документі пред'явника та розпізнавання ознак підроблення (фальсифікації) документів;
- яким надано допуск до самостійного несення служби в прикордонному наряді «Перевірка документів».

Початком здійснення стандартної перевірки документів вважається момент подання особою паспортного або іншого визначеного законодавством документа для перевірки прикордонному наряду «Перевірка документів».

Під час проведення стандартної перевірки документів прикордонний наряд «Перевірка документів» повинен:

- оглянути паспортний документ, що пред'являється, визначити його вид і відповідність установленому зразку.
- звірити фотокартку в паспортному документі з особою пред'явника.

- перевірити візуально, а за потреби з використанням технічних засобів, чи немає у паспортному документі підрбок або їх ознак.

- перевірити правильність заповнення паспортного документа.

- перевірити, чи всі особи, вписані в паспортний документ, прямують через державний кордон.

- здійснити пошук необхідної інформації у відповідних базах даних Державної прикордонної служби України.

Ввести інформацію про особу до бази даних «Відомості про осіб, які перетнули державний кордон України».

База даних «Відомості про осіб, які перетнули державний кордон України» - автоматизований банк даних відомостей про громадян України, іноземців та осіб без громадянства, зареєстрованих у пунктах пропуску через державний кордон, та відповідно документів громадян України на право виїзду з України і в'їзду в Україну, у тому числі паспорта громадянина України, та паспортних документів іноземців та осіб без громадянства.

Під час здійснення стандартної перевірки документів начальником підрозділу охорони державного кордону, у зоні відповідальності якого перебуває пункт пропуску може запроваджуватися спрощення порядку перевірки документів на в'їзд в Україну або виїзд з України чи в обох напрямках одночасно.

Відповідно до ст. 11 Закону України «Про прикордонний контроль» посадові особи Державної прикордонної служби України можуть запроваджувати спрощення прикордонного контролю у зв'язку з непередбачуваним посиленням інтенсивності руху, коли час очікування в пункті пропуску стає надмірним, а всі кадрові, матеріально-технічні та організаційні можливості до його скорочення вичерпані.

Спрощення прикордонного контролю полягає у тимчасовій відмові від виконання окремих дій і заходів прикордонного контролю. При цьому у паспортних та в інших документах, передбачених законодавством, чи в імміграційних картках

іноземців або осіб без громадянства обов'язково проставляється відмітка про перетинання державного кордону.

У разі спрощення прикордонного контролю пріоритет надається перевіркам осіб, транспортних засобів та вантажів, які в'їжджають в Україну, перед здійсненням прикордонного контролю тих, які виїжджають з України.

Рішення про спрощення прикордонного контролю приймається начальником підрозділу охорони державного кордону, у зоні відповідальності якого знаходиться пункт пропуску через державний кордон.

Спрощення прикордонного контролю є тимчасовим, запроваджується поступово, з урахуванням обставин, які його спричинили.

Про прийняте рішення щодо спрощення порядку перевірки документів начальник підрозділу охорони державного кордону доповідає начальнику органу охорони державного кордону.

Під час здійснення стандартної перевірки документів громадян України на виїзд з України потрібно додатково перевіряти:

- наявність та дійсність документів, необхідних для виїзду з України громадян, які не досягли 16-річного віку,
- документи, необхідні для в'їзду до держави прямування, транзиту, в передбачених законодавством випадках.

За рішенням старшого зміни прикордонних нарядів уповноважені службові особи підрозділу охорони державного кордону з урахуванням результатів оцінки ризиків після закінчення стандартної перевірки документів можуть проводити повторну перевірку документів осіб, які перетинають державний кордон.

Повторна перевірка документів здійснюється з метою виявлення осіб, які потрапили в зону прикордонного контролю (режимну зону) або на транспортний засіб закордонного прямування без проходження прикордонного контролю, без документа чи за документом, який належить іншій особі.

Повторна перевірка документів здійснюється в умовах обмеженого часу і не повинна затримувати відправлення з

пункту пропуску транспортних засобів закордонного прямування.

3.2. Поглиблена перевірка документів.

У разі якщо за результатами здійснення стандартної перевірки документа в уповноваженій службовій особі підрозділу охорони державного кордону, яка здійснювала цю перевірку, виникли сумніви щодо його дійсності або приналежності відповідній особі, вона складає заяву на здійснення поглибленої перевірки документа та доповідає старшому прикордонних нарядів у пункті пропуску, що є підставою для її здійснення.

Поглиблена перевірка документів проводиться уповноваженою службовою особою підрозділу охорони державного кордону, яка є спеціалістом з поглибленої перевірки документів.

До здійснення поглибленої перевірки документів допускаються службові особи підрозділів охорони державного кордону, які:

- допущені до здійснення стандартної перевірки документів;
- пройшли курс підвищення кваліфікації з питань захисту документів та виявлення в них підробок за окремою навчальною програмою;
- включені до відповідного обліку спеціалістів з поглибленої перевірки документів, який ведеться управлінням прикордонного контролю та реєстрації Адміністрації Державної прикордонної служби України.

Поглиблена перевірка документів проводиться в спеціально обладнаному приміщенні міжнародних та міждержавних пунктів пропуску.

Про мету поглибленої перевірки документа старший прикордонних нарядів у пункті пропуску усно повідомляє особу, яка надала для перевірки паспортний та інші документи.

Початком поглибленої перевірки документа є момент подання прикордонним нарядом «Перевірка документів» заяви на здійснення такої перевірки спеціалістом.

Поглиблена перевірка документів включає:

- додаткове вивчення дійсності паспортного документа, візи та інших документів із застосуванням спеціальних технічних засобів контролю для пошуку ознак підробки в документах;

- додаткове вивчення паспортного та інших документів з метою визначення приналежності громадянину України, іноземцю чи особі без громадянства (далі - особа);

- уточнення відомостей щодо відсутності стосовно особи доручень правоохоронних і розвідувальних органів України.

Поглиблена перевірка документів також здійснюється:

- за результатами аналізу та оцінки ризиків;

- на підставі розпоряджень Адміністрації Державної прикордонної служби, регіональних управлінь, начальників органів охорони державного кордону;

- на підставі інформувань оперативно-розшукових відділів органів охорони державного кордону, правоохоронних органів (контрольних органів і служб) про можливе використання особами підроблених, недійсних документів або таких, що належать іншим особам.

Поглиблена перевірка документів забезпечується шляхом:

- використання наявних баз даних та інформаційно-довідкових матеріалів описів зразків паспортних та інших документів та можливих способів їх підроблення;

- опитування осіб, які перетинають державний кордон.

Поглиблена перевірка документа вважається закінченою після складення спеціалістом висновку за результатами здійснення поглибленої перевірки документа. Про результати поглибленої перевірки документа спеціаліст доповідає старшому прикордонних нарядів у пункті пропуску (старшому зміні прикордонних нарядів).

Залежно від результатів здійснення поглибленої перевірки, зазначених у висновку, старший прикордонних нарядів у пункті пропуску (старший зміні прикордонних нарядів):

- надає дозвіл на перетинання державного кордону особі, документ якої був підданий поглибленій перевірці;
- відмовляє особі в перетинанні державного кордону.

3.3. Здійснення експертних досліджень паспортних документів.

За рішенням начальника органу охорони державного кордону паспортний документ, вилучений за результатами проведення поглибленої перевірки, з копією висновку направляється на експертне дослідження.

Підставою для проведення експертного дослідження паспортного документа є письмова заява (лист) начальника органу охорони державного кордону.

Експертні дослідження паспортних документів здійснюються відповідно до Інструкції про порядок проведення судових експертиз та експертних досліджень паспортних документів Головним експертно-криміналістичним центром Державної прикордонної служби України, затвердженої наказом Міністерства внутрішніх справ України від 18 листопада 2013 р. № 1109.

4. Нормативно-правові підстави та порядок перевірки документів працівниками поліції.

Відповідно до статті 31 Закону України «Про національну поліцію» поліція в межах своєї компетенції з метою

охорони прав і свобод людини, запобігання загрозам публічній безпеці і порядку або припинення їх порушення застосовує превентивні поліцейські заходи. Превентивний поліцейський захід застосовується для забезпечення виконання

покладених на поліцію повноважень та має бути законним, необхідним, пропорційним та ефективним.

Під час проведення превентивних поліцейських заходів поліцейський зобов'язаний повідомити особі про причини застосування до неї певних заходів, а також довести до її відома нормативно-правові акти, на підставі яких застосовуються такі заходи.

Одним із превентивних поліцейських заходів є перевірка документів особи. Правові підстави застосування даного превентивного заходу передбачені статтею 32 Закону України «Про національну поліцію».

Поліцейський має право вимагати в особи пред'явлення нею документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, у таких випадках:

1) якщо особа володіє зовнішніми ознаками, схожими на зовнішні ознаки особи, яка перебуває в розшуку, або безвісно зниклої особи;

2) якщо існує достатньо підстав вважати, що особа вчинила або має намір вчинити правопорушення;

3) якщо особа перебуває на території чи об'єкті із спеціальним режимом або в місці здійснення спеціального поліцейського контролю;

4) якщо в особі є зброя, боєприпаси, наркотичні засоби та інші речі, обіг яких обмежений або заборонений, або для зберігання, використання чи перевезення яких потрібен дозвіл, якщо встановити такі права іншим чином неможливо;

5) якщо особа перебуває в місці вчинення правопорушення або дорожньо-транспортної пригоди, іншої надзвичайної події;

6) якщо зовнішні ознаки особи чи транспортного засобу або дії особи дають достатні підстави вважати, що особа причетна до вчинення правопорушення, транспортний засіб може бути знаряддям чи об'єктом вчинення правопорушення[10].

Поліцейський, під час перевірки документів, що посвідчують особу, та/або документів, що підтверджують відповідне право особи, повинен неухильно дотримуватися

положень Конституції та законів України, Присяги поліцейського, Правил етичної поведінки поліцейських та інших нормативно-правових актів, що регламентують діяльність поліції.

Відповідно до ч. 3 ст. 18 Закону України «Про Національну поліцію», поліцейський зобов'язаний на вимогу громадянина пред'явити службове посвідчення. Також, відповідно до Наказу МВС України від 09 листопада 2016 року №1179 «Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських» він повинен:

- виявляти повагу до гідності кожної людини, справедливо та неупереджено ставитися до кожного, незважаючи на расову чи національну приналежність, мову, стать, вік, віросповідання, політичні чи інші переконання, майновий стан, соціальне походження чи статус, освіту, місце проживання, сексуальну орієнтацію або іншу ознаку;

- поводитися стримано, доброзичливо, відкрито, уважно і ввічливо, викликаючи в населення повагу до поліції і готовність співпрацювати;

- контролювати свою поведінку, почуття та емоції, не дозволяючи особистим симпатіям або антипатіям, неприязні, недоброму настрою або дружнім почуттям впливати на прийняття рішень та службову поведінку[11].

Вимогу про пред'явлення документа слід висловлювати впевнено, але ввічливо і тактично з посиланням на відповідні норми Закону та інші нормативні акти.

Звертаючись до особи, або у разі звернення особи до поліцейського, останній зобов'язаний назвати своє прізвище, посаду, спеціальне звання та пред'явити на її вимогу службове посвідчення, надавши можливість ознайомитися з викладеною в ньому інформацією, не випускаючи його з рук.

Також поліцейському заборонено знімати з однострою чи приховувати нагрудний знак (жетон), а також будь-яким іншим чином перешкоджати прочитанню інформації на ньому або фіксуванню за допомогою технічних засобів, крім випадків, коли поліцейський виконує службові обов'язки в режимі секретності в установленому законодавством України порядку.

Працівник поліції зобов'язаний утримуватися від необґрунтованих перевірок документів, що посвідчують особу або інших документів, що підтверджують відповідне право особи.

Перевірка документів поліцейським не повинна бути формальною дією, що полягає в ознайомленні з документом і порівнянні наявної фотокартки (зображення) власника з особою, що його пред'явила. До перевірки документів поліцейському слід ставитися з відповідальністю, припускаючи, що документ може бути повністю або частково підроблений, а особа - пред'явник не та людина, за яку себе видає.

Також перевірка поліцейським документів повинна включати не тільки їх вивчення, а й спостереження за поведінкою особи, що їх пред'явила, яка може насторожити і спонукати до більш поглибленого вивчення документа, а також особи його власника.

Обов'язок працівників поліції, крім того, полягає в забезпеченні психологічних умов перевірки документів. До таких умов можна віднести:

1. Об'єктивні умови:

- відповідність особистим діям людини (її якостям, психологічний стан, мотиви, позиція);
- відповідність особистим діям людини щодо отримання необхідного психологічного ефекту (настрій, їх переконаність, погляди).

2. Суб'єктивні умови (характеризують психологію самого працівника поліції, його направленість, воля, мислення, емоції):

- уміння діяти професійно, грамотно і рішуче;
- уміння керувати своїм психічним станом і поведінкою.

3. Відповідність умовам обстановки:

- відповідність діям та прийомам, особливостям місця і часу (освітленість, присутність або відсутність свідків, враховувати вірогідність опору, нападу).

Під час перевірки документів у особи, що підозрюється, поліцейський повинен уважно слідкувати за її реакцією, зміни міміки, тембру голосу, зміною її психічного стану, можливістю і готовністю чинити опір з боку підозрюваного.

Людина «зважує» свої слова, але не може контролювати міміку, жести, інтонацію, тембр голосу тощо. Кожен із цих елементів спілкування «сигналізує» співбесіднику про правильність сказаного словами чи «підказує» сумнів у них.

Потрібно урахувати, що обличчя людини деякою мірою асиметричне, а права й ліва його половини відображають емоції трохи по-різному. Це пояснюється тим, що ліва частина обличчя свідомо контролюється менше, тому емоції на ній більш виразні.

Це стосується переважно негативних виявів, позитивні – відображаються рівномірніше, але диференціюються складніше. Звичайно, люди почувають себе зручніше і справляють приємне враження, якщо вони вміють правильно вибирати дистанцію діалогу. Надто близька відстань вносить у стосунки дискомфорт, надто велика – може ранили самолюбство та гідність. «Життєвий простір» людини залежить від ситуації спілкування: виділяють «особистісну дистанцію» – 0,4–1,5 м, «громадську дистанцію» – 1,5–4 м, «відкриту дистанцію» – 4–8 м. Отже, правильно вибрана дистанція може задати тон усій розмові. Це стосується також і випадків, коли необхідно несподівано для співрозмовника збільшити напруженість у спілкуванні, що досягається «вторгненням» в особистісний простір осіб, що протидіють встановленню істини.

Важливим під час спілкування є знання такого поняття як візуальний контакт – частота і тривалість обміну поглядами, а також те, як люди дивляться один одному у вічі.

Важливо знати та свідомо використовувати такі характеристики візуального контакту: відведення погляду вбік, погляди скося чи навпаки, прямі визиваючи, погляди крадькома – ознака ворожості, готовності до конфлікту; моргання очима – подив, переляк; широко відкриті очі – привітність; відсутній, пустий погляд – утома, нудьга. Знання про особливості візуального контакту не тільки дають змогу діагностувати та нейтралізувати вияви, що утруднюють професійне спілкування, а й цілеспрямовано створювати такі, що сприяють оптимальній взаємодії [12 с. 197-199].

Під час перевірки документів застосовуються такі прийоми:

1. Прийом збереження пильності й організація спостереження:

- вибрати місце і дистанцію (стояти напівоберту на безпечній відстані) права рука знаходиться на кобурі та готова в будь-який момент привести вогнепальну зброю у готовність – позиція очікування нападу;
- документи, що подаються для перевірки не брати рукою, якою, дістаєте зброю;
- спостерігати за діями людини, переводячи погляд з документів на людину і навпаки;
- стояти з боку, на який застібнутий лацкан верхнього одягу підозрюваного і уважно стежити за кожним рухом;
- коли працює парний наряд, то один – перевіряє документи, а другий – підстраховує колегу зі зброєю на відстані 1–1,5 м.

2. Прийом ідентифікації особи за фотографією:

Відомо, що співставлення фотокартки власника документа з особою пред'явника відбувається за ознаками словесного портрету (тип обличчя, зачіска, лоб, очі, брови, ніс, вуса, рот, підборіддя, борода, особливі прикмети) – від загального до окремого, зверху до низу.

- піддати сумніву першу оцінку і враження порівняння (не вір власним очам);
- скласти алгоритм (схему) питань і дій (внутрішнє приговорювання – печатка, підпис, лице, зовнішній вигляд, одяг, реакція очей, шкіри, рук, голосу, потовиділення).

3. Прийом ідентифікації дійсності документа:

- дописи, виправлення, підчистки;
- переклеювання фотокартки; достовірність підпису;
- підробка печаток, штампів;
- заміна, кількість листів;
- плями, потертості, забруднення, відрив частин.

4. Прийом перевірки сумнівів:

Людина, яка використовує чужий документ, не завжди може твердо запам'ятати всі дані з нього, тому треба опитати пред'явника по відомостям документа, особливо у випадках підозри:

- або людина знає більше ніж може власник документа;
- або не знає деяких дрібниць, які повинен був би знати.

Якщо із записів видно, що людина проживала в певному місці, чи районі, можна задати декілька питань з тією метою, щоб переконатися чи справді пред'явник документа знає це місце. Наприклад, чи може він сказати, де знаходиться в цьому місці міськрада, вокзал тощо.

Але потрібно пам'ятати, що навіть дійсний власник документа може не пам'ятати даних (дата видачі, номер документа, термін дії тощо), а особа, яка користується підробкою або чужим документом намагається добре запам'ятати навіть дрібниці. Тому неприродне знання деталей, які звичайно не запам'ятовуються, повинні насторожити працівника поліції який здійснює перевірку.

5. Прийом «відстрочка і розхитування»:

Іноді під час перевірки документів корисно затягти час, наприклад, з метою знайти правильне рішення за необхідності затримання у випадку підозри, у разі очікування допомоги з боку колег.

У разі цього, звичайно, запитується прізвище, ім'я, по батькові, рік народження пред'явника документа. Однак ці відомості запам'ятовуються твердо, тому пред'явника паспорта необхідно запитати про те:

- коли і де він отримав документ;
- хто внесений в його паспорт;
- спитати ім'я і рік народження дітей, внесених у паспорт;
- коли і з ким зареєстровано шлюб;
- де був прописаний тощо.[13 с. 135-140]

При спілкуванні із громадянами недопустимі:

- зверхній тон, грубість, зарозумілість;
- іронічне або не ввічливе викладання зауважень;
- вирази або репліки, які ображають людську гідність;
- погрози, повчання і несправедливі докори;
- пред'явлення незаслужених звинувачень;
- погрозливі чи ображаючі жести або знаки.

У розмові з іноземними громадянами працівники поліції повинні виявляти спокій, витримку та розсудливість. Вони не

повинні відповідати грубістю на грубість і у своїх діях керуватися особистими неприязними почуттями.

Таким чином, під час перевірки документів поліцейський повинен:

1. Насамперед пам'ятати про те, що документ є захищеним композиційно, тобто захист документу складається не з одного елементу, а з сукупності захисних елементів. І тому при огляді не потрібно спиратися на наявність одного захисного елементу, хоча його відсутність є підставою для виникнення підозри щодо справжності документу.

2. Поводитися з документами обережно. Не зминати і не згортати сторінки, оберігати від надмірного зволоження дощем і снігом, не забруднювати руками.

3. При перевірці слід брати тільки самі документи, не приймаючи гаманець, портмоне, футляр та ін. Якщо в документі містяться гроші, будь-які записки та інші папери або цінності, запропонувати власникові самому вилучити їх.

4. Звертати увагу на відповідність наявної в документі фотокартки і особи громадянина, а також на правильність заповнення всіх його граф, цілісність захисної сітки, термін дії (якщо це паспорт - на позначки щодо прописки тощо).

5. Поставити власникові документа контрольні запитання, звіряючи відповіді з даними документа, що посвідчує його особу. Якщо відповіді не збігаються або встановлено ознаки підроблення, правопорушника необхідно доставити до територіального підрозділу поліції

6. При перевірці документів у громадських місцях: завжди передбачати, що перед Вами стоїть правопорушник, наміри якого невідомі, отже, існує ймовірність агресивності з його боку, а також наявності у нього зброї або спеціальних засобів нападу.

7. Якщо перевіряємий, показуючи документ, упускає його, самому піднімати не слід, а стоячи на безпечній відстані, запропонувати підняти документ перевіряемого. Можливо, що перевіряє мий таким чином намагається відволікти увагу співробітника від будь-яких своїх дій (спроби дістати зброю або позбавитися від заборонених предметів) або, змусивши

співробітника нахилитися за документами, тим самим обмежує його можливість протидіяти підготовлюваному нападу.

При перевірці документів необхідно:

1. Перебувати від особи, яка перевіряється, праворуч упівоберта на відстані 2-3 кроків, щоб це не сковувало Ваших рухів і убезпечило від можливості несподіваного нападу. Коли працює парний наряд, то один – перевіряє документи, а другий – підстраховує колегу зі зброєю на відстані 1–1,5м.

2. Стежити за діями особи, яка дістає документи, перебуваючи наготові застосування нею стосовно Вас вийнятих замість документів засобів нападу.

3. У разі фізичного або збройного опору правопорушника інші працівники, зайнявши позиції збоку від нього та спостерігаючи за його поведінкою, мають бути готовими надати Вам допомогу, припинити його спроби позбавитись речових доказів, а також одночасно спостерігати за оточуючими, серед яких можуть бути його спільники.

4. Не брати рукою, якою Ви, як правило, дістаєте зброю, подані для перевірки документи. Здійснювати перевірку на певній відстані від сторонніх осіб, а за можливості в службовому приміщенні.

5. Не залишати сторонніх осіб у себе за спиною, зокрема заявників і потерпілих.

6. Не вступати у суперечку і не доводити своєї правоти особі, яка перебуває в стані алкогольного сп'яніння, не погрожувати їй покаранням, не передбаченим законом. Це призводить до втягування в суперечку сторонніх, погіршує умови для вжиття чітких і невідкладних заходів.

7. Здійснити візуальний огляд документу з метою вирішення питання відповідності перевіряемого документу відповідному стандарту та встановити:

а) відповідність бланка документа затвердженому зразку (зовнішній вигляд, розміри, структура матеріалу, кількість сторінок);

б) належність документа пред'явникові та правильність його оформлення;

в) наявність граматичних помилок, помарок, відповідності змісту печаток і штампів, виправлень, цілісність захисної сітки тощо.

г) зміни кольору під різними кутами зору зображень, нанесених спеціальною фарбою (овіай – «ОВІ») (при наявності)

Здійснити огляд:

1. Відповідності основних реквізитів документа:

- назва документа за призначенням (довідка, паспорт, дозвіл, свідоцтво тощо);
- позначення форми документа, що затверджена наказом уповноваженого органу державної влади або технічним описом;
- порядкового або серійного номеру документа;
- вихідні данні поліграфічного підприємства (номер замовлення, рік виготовлення, кількість примірників).

2. Фотографії (відповідність розміру та розташування) наявність та співпадіння на фотографії та бланку відтиску печатки (для окремих документів рельєфного відтиску печатки), ушкоджень бланка навколо фотографії.

3. Відбитків печаток, штампів органу видачі документа, нанесені мастичним або рельєфним кліше.

4. Персоналізована або інша інформація.

5. Дата видачі та строк дії документа.

6. Підписи власника документа або уповноваженої особи, що видала документ.

7. Стрічки прошиття документа. Звернути увагу на акуратність проколів, їх однаковість і непошкодженість нитки.

8. Перфорування серійного номера документа. Отвори мають бути чіткими та співпадати при їх огляді напроти світла.

9. За можливості перевірити документ за допомогою ультрафіолетової лампи для виявлення окремих елементів захисту.

10. За наявності в пред'явника декількох документів – порівняти їх між собою з метою виявлення можливих суперечностей.

5. Основні вимоги до бланків документів, що дають право на виїзд/в'їзд громадян України за кордон.

Загальний порядок, форму та опис, терміни оформлення документів для виїзду громадян України за кордон встановлюють Закон України «Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України» і Закон України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус» від 20 листопада 2012 р.

Єдиний державний демографічний реєстр - це електронна інформаційно-телекомунікаційна система, призначена для зберігання, захисту, обробки, використання і поширення інформації про особу та про документи, що оформлюються із застосуванням засобів Реєстру, із забезпеченням дотримання гарантованих Конституцією країни свободи пересування і вільного вибору місця проживання, заборони втручання в особисте та сімейне життя, інших прав і свобод людини та громадянина.

Єдиний державний демографічний реєстр ведеться з метою ідентифікації особи для оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсними та знищення передбачених цим Законом документів. Єдиний державний демографічний реєстр у межах, визначених законодавством про свободу пересування та вільний вибір місця проживання, використовується також для обліку інформації про реєстрацію місця проживання чи місця перебування[14].

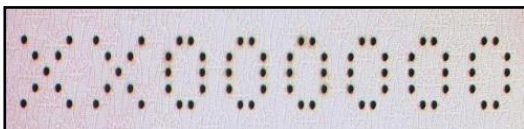
Частиною 3 статті 13 цього Закону визначено, що паспорт громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт України, службовий паспорт України, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення біженця, проїзний документ біженця, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзний

документ особи, якій надано додатковий захист, картка мігранта містять безконтактний електронний носій.

Посвідчення особи на повернення в Україну, тимчасове посвідчення громадянина України, посвідчення водія не містять безконтактного електронного носія.

У статтях 14, 15 цього Закону встановлені форма та опис документів та вимоги до бланків документа. Так, документи залежно від змісту та обсягу інформації, яка вноситься до них, виготовляються у формі книжечки або картки, крім посвідчення на повернення в Україну, що виготовляється у формі буклета.

Документи у формі книжечки на всіх паперових сторінках та на верхній частині обкладинки повинні мати серію та номер документа, виконані за технологією лазерної перфорації.

Персоналізація документів у формі книжечки здійснюється за технологією лазерного гравіювання та лазерної перфорації. Персоналізація документів у формі картки виконується за технологією термодруку або лазерного гравіювання. Персоналізація документів здійснюється централізовано у Державному центрі персоналізації документів. Відцифрований образ обличчя особи в документах у формі книжечки розміщується на сторінці даних і виконується за технологією лазерного гравіювання та дублюється в центрі сторінки даних за технологією лазерної перфорації. До документів осіб, які в установленому законом порядку визнані недієздатними, та осіб, які не досягли чотирнадцятирічного віку, відцифрований підпис не вноситься, а осіб з фізичними вадами - вноситься за їхнім бажанням.

Бланки документів, які містять безконтактний електронний носій, виготовляються відповідно до вимог державних (національних) та міжнародних стандартів та з урахуванням рекомендацій Міжнародної організації цивільної авіації (ICAO) і повинні мати ступінь захисту, що унеможливорює їх підроблення.

Бланки документів, які не містять безконтактного електронного носія, виготовляються відповідно до вимог державних (національних) та міжнародних стандартів і повинні мати ступінь захисту, що унеможливорює їх підроблення.

Бланки документів у формі книжечки за конструкцією є зшитотою обрізною книжечкою обсягом від 8 до 64 сторінок із вшитотою сторінкою даних між лівим форзацом та першим паперовим аркушем.

Паперові аркуші бланка документа у формі книжечки, починаючи з другої сторінки, повинні мати нумерацію сторінок, а перша сторінка повинна містити порядковий номер бланка, які виконуються друкарським способом.

Бланки документів, в які імплантовано безконтактний електронний носій для внесення персональних даних, біометричних даних, параметрів та іншої інформації про особу, повинні бути виконані багатокомпонентним захисним друком, містити символ електронного документа, інформацію про підприємство, на якому виготовлено бланк документа, зображення малого Державного Герба України.

Бланки документів у формі картки виготовляються з полімерних матеріалів, які за фізичними характеристиками підлягають лазерній персоналізації і гравіюванню відповідно до державних (національних) та міжнародних стандартів, і містять безконтактний електронний носій (у випадках, передбачених цим Законом) та номер бланка.

Додаток А

Основні способи підробок документів та їх ознаки.

До основних ознак, що можуть свідчити про підробку документа при візуальному огляді можна віднести:

- пофарбовані плями, розводи, маслянистість, підвищена глянцеvitість, потертості, забруднення сторінок в певних місцях, скуповдження волокон сторінок;

- не витримані розміри бланка документа у порівнянні з оригінальним, дійсним зразком;

- використання різних матеріалів для виготовлення обкладинки документа та внутрішніх сторінок;

- недостатня чіткість дрібних деталей малюнків та тексту;

- грубе виконання водяних знаків, або їх відсутність;

- зміна загальних розмірів відтиску печатної форми за рахунок недотримання масштабів;

- неспівпадіння в графіці окремих елементів оформлення документа, передачі градацій тону чорно-білого тонового зображення та в кольоропередачі;

- помилки в тексті та в місці його розташування, різниця шрифту, фарби;

- дефекти печатних елементів, викривлення малюнка друкованих елементів букв;

- різниця в насиченості забарвлення фонових сіток, написів суміжних сторінок;

- наявність обведень, виправлень, здвоєності штрихів та пошкодження захисної сітки, «кашлатання» паперу.

Залежно від мети, що переслідується під час підробки документа, кваліфікації і технічних можливостей виконавця підробка може бути **частковою або повною**.

Підробка є **повною**, коли за справжнім документом відтворюються усі його частини (папір, палітурний матеріал, імітація окремих способів друку

тощо), текстовий і фоновий друк, рукописне та машинописне наповнення бланка, підписи посадових осіб, відтиски печаток та інші реквізити.

Під час огляду документа для встановлення повної підробки документ, який перевіряється, порівнюється зі справжнім. На практиці часто трапляються випадки, коли під час перевірки зразки справжніх документів відсутні. Проте і в таких випадках можна зробити висновок про наявність підробки, якщо добре знати характерні особливості захисних властивостей справжніх документів і можливі відхилення від них, що здійснюються під час підробки. Підробка в документах часто маскується навмисною зміною їхнього зовнішнього вигляду. Це може бути забруднення поверхні (часто окремі фрагменти документа заливаються чи замазуються різними барвниками). В цьому випадку огляд документів необхідно проводити з особливою ретельністю.

Порівняно простий за поліграфічним виконанням і застосованим матеріалом документ має багато властивостей і особливостей, цілком точне відтворення яких під час підробки є неможливим. Отже, точна підробка документа неможлива. Навіть за найвищої якості підробки детальний аналіз дозволяє виявити в документі такі відхилення від оригіналу, які є достатніми для встановлення підробки.

Відомо два основні способи підробки: типографський спосіб і ксерокопіювання.

Загальні ознаки, які вказують на повну підробку документа для обох способів:

- не витримуються розміри бланка паспорта порівняно з оригіналом, справжнім зразком;
- використання різних матеріалів для виготовлення обкладинки документа, які не відповідають його опису, а також використання паперу для виготовлення внутрішніх сторінок низької якості (відсутність водяних знаків та ін);
- недостатня чіткість дрібних деталей малюнків і тексту;
- зміна загальних розмірів відтиску печатної форми за рахунок недотримання масштабів;

– відсутність люмінесценції під час дослідження документа під дією УФ-променів.

Приватні ознаки підроблених документів, виготовлених у типографський спосіб:

- різниця у видах печаток;
- незбігання у графіці окремих елементів оформлення документа, передачі градацій тону чорно-білого тонового зображення та кольоропередачі;
- помилки в тексті та місці його розташування;
- різниця шрифту, фарби;
- дефекти печатних елементів;
- зміна абсолютної та відносної ширини штрихів порівняно зі штрихами оригінального зразка;
- викривлення малюнка друкованих елементів букв у процесі травлення металевої форми.

Приватні ознаки підроблених документів, виготовлених ксерокопіюванням:

- під час дослідження документа у збільшеному виді – зернистість зображення;
- відсутність ознак, які властиві різним видам печаток;
- недотримання місця розташування написів, малюнків під час усадки отриманих ксерокопій до книжного блоку;
- різниця в насиченості забарвлення фонових сіток, написів суміжних сторінок[22].

Для відтворення елементів **захисної сітки** характерні наступні ознаки:

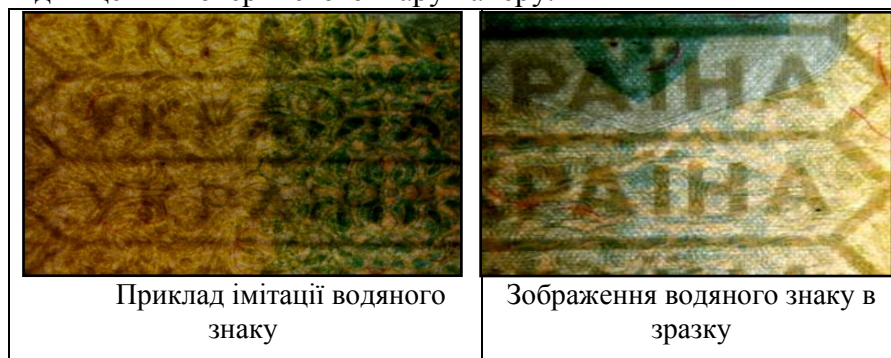
- невідповідність конфігурації її складових елементів відносно встановленого зразка,
- відсутність плавного переходу кольорів та різка межа між кольорами
- дрібні деталі імітованих зображень та мікротекст відображаються не чітко, зміст тексту не проглядається.

Імітація **кольорових волокон** часто здійснюється малюванням їх за допомогою капілярної та гелієвої ручки, або нанесенням на папір друкарським

способом. Відтворені волокна друкарським способом будуть мати ідентичне розташування на кожній із сторінок підробленого документа, на відміну від їх хаотичного розміщення у справжньому. Також захисні волокна імітують шляхом наклеювання текстильних волокон (іноді часток хутра, волосся) на папір, які на відміну від справжніх, легко відокремлюються від його структури.

До найпоширеніших способів імітації **водяних знаків** належать такі: малювання або аплікації; нанесення зображення за допомогою фарбувальної чи жирової речовини; тиснення зображення на зволожений папір за допомогою кліше; підчищення поверхневого шару паперу.

При імітації зображення водяного знаку малюванням або аплікацією склеюються два чи більше аркуші тонкого паперу, на внутрішню поверхню яких наносять необхідне зображення (малюнок чи аплікацію). Нанесення на папір фарбувальної або жирової речовини дає зображення малюнку водяного знаку, але при огляді аркуша у проникаючому освітленні пофарбовані ділянки будуть темнішими, ніж жирні. При такому способі імітації водяного знаку змінюється оптична щільність паперу. Тиснення зображення на папір полягає у виготовленні металевого рельєфного кліше з відповідним зображенням та притисканні його до зволоженого паперу. У результаті волокна паперу руйнуються та пресуються[23 с. 57]. Водяні знаки також імітують шляхом стирання поверхневого шару паперу гострими предметами, щоб відобразити тонкі (прозорі) ділянки малюнку водяного знаку.

Зачасту водяні знаки відсутні або не відповідають дійсним.

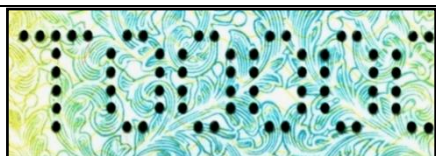

При імітації **серійного номеру**, який наноситься перфоратором складно відтворити однаковий діаметр отворів, рівну відстань по ширині і по висоті між знаками в цілому та окремими отворами, тому будуть спостерігатися наступні ознаки:

- нерівна лінія рядка; нерівна відстань між отворами;
- різний діаметр отворів;
- невідповідність стандартному шрифту букв та цифр, тощо.

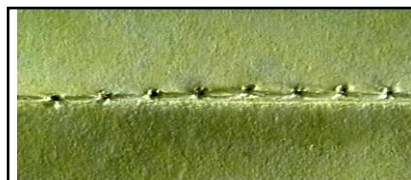

Приклади імітації елементів серійного номера за допомогою гострого предмета

Приклад нанесення елементів серійного номера в затвердженному зразку

Також ускладнений і процес **кріплення сторінок** бланку-книжечки, що полягає із витримкою кроку стібка однакової

довжини та підбором ниток для кріплення аркушів, таких, які б давали відповідне світіння під дією УФ променів. У цьому випадку спостерігаються наступні ознаки:

- різна довжина стібків (різний крок стібка);
- наявність зайвих отворів;
- різний діаметр отворів;
- часткова люмінесценція ниток під дією УФ променів

або її відсутність, тощо.

Відтворити точність малюнків, мікродруку, форм і особливостей знаків (літер, цифр, тощо) типографського шрифту, кольору барвників, якості паперу бланку і матеріалу обкладинки без поліграфічного устаткування дуже складно. Тому підроблені документи виготовляються за допомогою знакодрукуючих пристроїв, що значно прискорює процес виготовлення і водночас збільшує ризик виявлення факту підроблення.

Поширене використання для підроблення бланків документів, що посвідчують особу, набули знакодрукуючі пристрої з електрофотографічним принципом формування зображень та з струминним принципом формування зображень.

Для штрихів отриманих електрофотографічним способом за допомогою монохромного знакодрукуючого пристрою з електрофотографічним принципом формування зображень характерно:

- поверхневе розміщення фарбної речовини в штрихах знаків, з невеликим рельєфом;
- зерниста структура штрихів знаків;
- нечіткі, звивистої форми краї штрихів знаків;
- зображення штрихів складається із дрібних крапок барвника чорного та інших кольорів;
- штрихи мають характерний блиск від спікання порошку (тонеру);
- наявність незаповнених барвником ділянок штрихів;
- наявність на пробільних ділянках окремих частинок порошку (тонеру), особливо навколо штрихів знаків;
- фарбник в штрихах стійкий до зволоження, але легко видаляється з поверхні паперу при механічному втручанні.

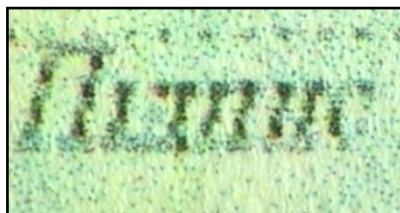

Для штрихів, отриманих електрофотографічним способом за допомогою кольорового знакодруючого пристрою з електрофотографічним принципом формування зображень, характерні вище перелічені ознаки, однак

сформоване зображення штрихів складається із дрібних крапок барвників блакитного, жовтого, пурпурного та чорного кольорів. У окремих випадках розташування таких крапок може мати растрову структуру.

Для штрихів отриманих струминним способом друку за допомогою знакодруючої техніки, в якій застосовується струминний принцип формування зображень з використанням водорозчинних фарб, характерні:

- матова поверхня штрихів;
- проникнення фарбної речовини в товщу паперу;
- краї штрихів знаків нечіткі, звивистої форми;
- штрихи сформовані крапками барвників жовтого, синього та червоного, чорного кольорів;
- крапки мають неправильну форму;
- деформація паперу в даних місцях відсутня;
- барвник розміщений на поверхні крапок рівномірно;
- барвник в штрихах не стійкий до зволоження.

Для штрихів отриманих струминним способом за допомогою знакодруючої техніки, в якій застосовується струминний принцип формування зображень з використанням воскоподібних твердих фарб, характерні вище перелічені ознаки, але барвник в штрихах стійкий до зволоження та має

менший ступінь проникнення в товщу паперу. Такі штрихи також характеризуються високою якістю відтворення зображення.

Часткова підробка – це вид підробки, коли в реквізити справжнього документа вносяться зміни чи доповнення, здійснюється заміна будь-якої його частини. Вибір засобу часткової підробки залежить не тільки від мети і можливостей особи, яка здійснює підробку, а й особливостей підробленого документа.

Часткова підробка документів є найбільш поширеним видом підробки. Пояснюється це тим, що для її здійснення не потрібно складного поліграфічного устаткування, оскільки зміни вносяться в наявний справжній бланк документа.

Вибір способу часткової підробки залежить не тільки мети і можливостей особи, яка здійснює підробку, але й від особливостей підробленого документа:

- якості паперу бланка;
- виду захисту;
- властивостей чорнила;
- якості штемпельної фарби тощо.

Підчистка – один зі способів зміни первісного змісту документа, при якому штрихи, знаки або слова видаляються механічними засобами (тертям гумкою або за допомогою леза, скальпеля, голки, та ін.).

Підчистка може проводитися по штрихах букв чи знаків або з охопленням значної

площі документа. До ознак, що утворюються в документах, які піддавалися підчистці, належать: розволокнення паперу; втрата глянцевої паперу; скуйовдженість волокон; зменшення оптичної щільності паперу за рахунок видалення частини його поверхневого шару (спостерігається на просвіт); пошкодження ліній захисної сітки;

наявність часток барвника, що не належать штрихам тексту, який читається; вдавнені штрихи від тиску пишучого приладдя; розпливи фарбника, яким виконано нові записи (за рахунок порушення цілісності паперу) пошкодження документа, які по конфігурації відповідають елементам письмових знаків.

Ознаки механічного пошкодження документа встановлюються за допомогою косопадаючого і прохідного світла. В окремих випадках ознаки підчистки можливо встановити візуально без застосування технічних засобів.

Дописка— спосіб зміни первісного змісту документа, за якого нові записи або окремі штрихи (елементи літер, цифр та інших позначок) вносять у вільні місця документа (поміж рядками, словами та знаками).

Виявлення дописок є комплексним дослідженням. Спочатку звертають увагу на смисловий логічний зв'язок всіх реквізитів документа. Наявність протиріч може вказувати на зміну змісту документа. Нові записи (слова, букви, цифри, окремі штрихи) розміщуються в документі інакше, ніж основний текст.

До ознак дописки належать: відсутність логічного зв'язку між реквізитами документа; розбіжність ознак почерку у сумнівних та інших записах; збільшені або зменшені інтервали між словами і буквами; зміщення ліній рядків угору чи вниз; відмінність мікроструктури штрихів нових записів; наявність скорочень у тексті; нелогічна послідовність виконання елементів букв, цифр; відмінності властивостей фарбника у нових записах та первісних записах; відмінність структури штрихів у місці перетину їх зі складками паперу; розпливи барвника вздовж волокон паперу в дописаних записах і їх відсутність у первісних записах; відмінність структури штрихів залежно від рельєфу підкладки, на якій лежав документ при дописці (слідів тиску пишучого приладу, глибина яких залежить від характеру підкладки, яка може бути твердою або м'якою; трас пишучого приладдя); неоднаковий нахил букв; відмінність у розташуванні знаків відносно ліній граф та країв документа.

У зв'язку тим, що останнім часом інформація в бланк документа вноситься друкуванням, то активніше стало

використовуватись **додрукування**, оскільки різновидів друкованих текстів у розглядуваних документах досить багато. Додрукуванням можна вважати внесення змін в друковані тексти шляхом нанесення нових штрихів, букв, слів чи текстів на попередньо видалені тексти чи поверх них. Основними ознаками, що вказують на додрукування, вважаються:

- 1) нерівномірне розміщення додрукованого тексту відносно ліній рядка;
- 2) різний нахил знаків тексту;
- 3) відмінність у відтінку барвника;
- 4) різні способи нанесення штрихів;
- 5) неоднакове розміщення та конфігурація шрифту;
- 6) неоднакові інтервали між знаками (24 с. 107)

Травлення – спосіб зміни змісту документа, за якого здійснюється видалення тексту за допомоги хімічних реактивів, які вступають у реакцію з барвником штрихів і знебарвлюють його. Як травлячі речовини використовуються деякі кислоти і луги.

Ознаки травлення виявляються за допомоги оптичних приладів і ультрафіолетових випромінювачів. Так, під ультрафіолетовим освітленням залишки хімічних речовин, штрихи знешкодженого тексту можуть люмінесцювати [25с. 129]. За об'ємом фрагментів, що видаляються, розрізняють повне травлення документа (знебарвлення усіх зображень) та часткове (локальне) травлення (знебарвлення окремих записів, відбитків печаток, тощо)

Змивання (змив) – один зі способів зміни змісту документа, за якого речовина штрихів тексту видаляється з поверхні документу за допомогою розчинників, до яких відносяться: вода, спирт, водно-спиртові суміші, тощо.

При травленні відбувається взаємодія травлячої речовини з папером і фарбником матеріалів письма, в результаті чого руйнується структура фарбника з частковим або повним знебарвленням.

Крім травлячих речовин, які змінюють хімічний склад фарбника штрихів, для знищення текстів (відбитків печатків,

штампів, підписів) можуть застосовуватись розчинники, які не знебарвлюють, а вимивають фарбник. При встановленні факту травлення вирішуються дві задачі: визначення впливу на документ травлячої речовини і наявності штрихів первинних записів.

Методика виявлення ознак травлення і виявлення первісних записів полягає в наступному. Проводиться огляд документа при розсіяному денному світлі, боковому освітленні, в прохідному світлі. При цьому змінюється і кут зору. Документ вивчають з обох сторін. В місці впливу речовини на документ можуть бути виявлені наступні ознаки:

Ознаки зміни змісту документа за допомогою хімічних препаратів зумовлені хімічною взаємодією між препаратом і матеріалами документа, серед яких слід виділити наступні:

- матові плями на глянцевої поверхні документа;
- зміна первісного кольору паперу;
- порушення проклейки паперу (покоробленість, шорсткість, втрата глянцевої). Внаслідок порушення проклейки – розпливи і проникнення на зворотну сторону документа забарвлюючої речовини штрихів нових записів, виконаних на місці травлення;
- зміна кольорів штрихів захисної сітки, ліній графлення, близько розташованих штрихів знаків;
- наявність на поверхні паперу часток використаної хімічної речовини (в окремих випадках);
- зниження еластичності паперу в зоні дії препарату, утворення крихкості паперу;
- розпливи барвника у штрихах записів; проникнення барвника штрихів тексту на зворотний бік паперу;
- наявність пофарбованого канту на межі зони дії хімічного препарату;
- слабовидимі штрихи первісного тексту;
- наявність люмінесценції у вигляді плям в зоні дії хімічного препарату;
- різна інтенсивність люмінесценції ділянок паперу;
- люмінесценція штрихів первісного тексту.

Заміна фотографії. В окремих документах, які посвідчують особу, вклеюється фотокартка власника. На краї фотокартки для захисту її від заміни наноситься мастичний чи рельєфний відбиток печатки. Заміна фотокартки буває **повна і часткова**. При повній заміні намагаються поновити елементи захисних засобів – відбитків печаток.

Якщо на новому знімку вже мається частина відбитку (оскільки раніше він був наклеєний в іншому документі), то його намагаються сумістити з відбитком на документі. Якщо на знімку немає відбитку, то його домальовують.

При повній заміні фотокартки на її місце наклеюють нову, про що свідчать такі ознаки:

- порушення цілісності захисної сітки бланку вздовж периметру наклеєної фотокартки;

- неспівпадіння штрихів рельєфного відбитка на фотокартці і бланку за взаєморозташуванням елементів, характером мікроструктури, глибиною, розмірами і конфігурацією;

- наявність отворів та порушення цілісності паперу в місці розташування рельєфного відбитку (такі ознаки зумовлені використанням загостреного предмета при імітації частини рельєфного відбитка на

фотознімку)[26 с.171];

- ознаки нанесення частини відбитка на фотознімок шляхом малювання або за допомогою кліше, виготовленого кустарним способом;

- відсутність відбитків печатки на фотокартці;

- сліди зволоження (покоробленість паперу, розплив штрихів, ореол, тощо сторінки, на якій вміщена фотокартка (при видаленні фотокартки шляхом відпарювання або за допомогою розчинників);

- перекривання фотознімком частини відбитка печатки або тексту;
- наявність залишків клеючої речовини під фотокарткою та біля неї, що відрізняється за своїми властивостями.

Якщо фотокартка відділена з іншого паспорта, то в прохідному світлі спостерігаються два записи прізвища: один – на аркуші попереднього власника, що відкопіювалася від попередньо наклеєної фотокартки, другий – на зворотному боці наявної. Крім того, на зворотному боці аркушу бланку з наклеєною фотокарткою можливо спостерігати: зморшки паперу під наклеєною фотокарткою, плями, різницю люмінесценції клеючої речовини.

При заміні емульсійного шару першопочатково наклеєної фотокартки спостерігаються : пошкодження емульсійного шару фотокартки; неспівпадіння контурів та розшаровування підкладки фотокартки; складки та пошкодження емульсійного шару фотокартки; часткове відшарування емульсійного шару фотокартки; звивиста конфігурація країв фотокартки.

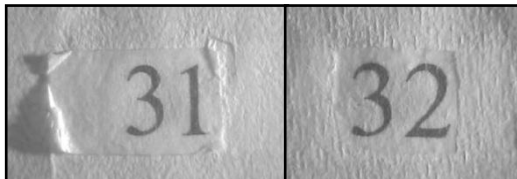
При **частковій** заміні фотокартки зберігаються без порушення захисні відбитки печаток. Для цього знімок розрізають по лінії, що відокремлює відбиток від іншої частини із зображенням обличчя власника документа. Частина знімка видаляється, і замість неї наклеюється фрагмент фотокартки іншої особи. На змонтованому таким чином із двох частин фотознімку мається зображення пред'явника документа і відбиток печатки, який залишився від первинного знімка.

Про часткову заміну фотознімку свідчать наступні ознаки:

- наскрізне пошкодження знімку;
- неспівпадіння змонтованих частин по лінії розрізу і по краях знімку поблизу лінії розрізу;
- неспівпадіння змонтованих частин по щільності зображення і фону знімка;
- пошкодження емульсійного шару поблизу лінії розрізу;
- пошкодження поверхні паперу на ділянках, які прилягають до тієї частини фотознімка, де немає відбитку печатки.

Також можуть спостерігатися ознаки, що характерні при повній заміні фотографій.

Заміна аркушів у документах розглядуваної категорії здійснюється з метою зміни змісту інформації про його власника, вилучення старих сторінок та внесення нових у документ тощо. Як відомо, в більшості паспортних документах

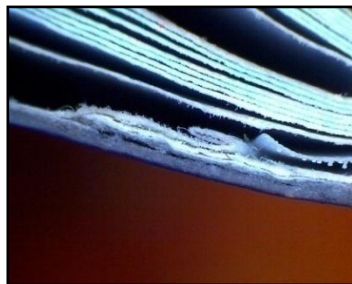

всі сторінки скріплюються за допомогою нитки зі спеціальними властивостями та з використанням відповідного шва. Слід нагадати, що інформативною сторінкою в цих документах є сторінка з персональними даними, яка змінюється найчастіше. Вона розміщена у більшості документів на правому форзаці документа або вшита окремо між правим форзацом та першою сторінкою.

Ознаками заміни сторінки з персональними даними, яка заламінована плівкою, в розглядуваній категорії документів є:

- неспівпадіння аркушів за розміром та формою країв

- нерівномірна ширина кроку з'єднувального шва, яким скріплюються всі сторінки документа;

- наявність зайвих отворів від голки;
- різна ширина отворів шву;
- відмінність характеристик спеціальної нитки за кольором та люмінесцентними властивостями;
- пошкодження ламінуючої плівки у верхній сторінці документа;
- нерівні краї ламінуючої плівки та сторінок паспортного документа;
- невідповідність малюнка захисної сітки;

– відмінність фізико-хімічних властивостей барвника у штрихах;

– різні властивості паперу;

– розходження у формі країв аркуша відносно інших;

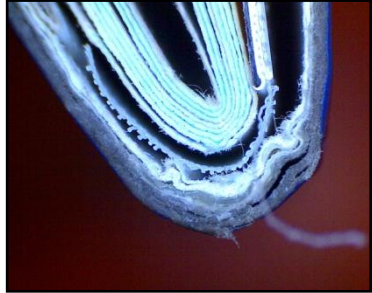
– неспівпадання за друком.

– наявність залишків часток видалених сторінок

– порушення послідовності нумерації сторінок та неспівпадіння аркушів за серією та номером;

– невідповідність позначення номеру сторінок номеру, що спостерігається на цих сторінках в УФ променях;

– імітація отворів від перфорації за допомогою сторонніх предметів;

Будь-які ознаки внесення змін до першочергового тексту на сторінці даних через переклеювання фотокартку, підписування, дописки, додрукування текстів, травлення тощо, будуть доповнюватись ознаками заміни **ламінуючої плівки**.

Такими ознаками є:

1) невідповідність ламінуючої плівки сторінці документа за спеціальними елементами (прихованими зображеннями, зображеннями в УФ-променях тощо);

2) відмінність країв ламінуючої плівки та сторінки паспортного документа;

3) наявність залишків повітря під плівкою;

4) виявлення мікрочастин, мікроволокон під плівкою;

5) пошкодження захисної сітки та її відсутність в деяких місцях;

6) присутні сліди розшиву сторінок документа;

7) зморщення паперу зі зворотної сторони аркуша;

8) наявність залишків попередньої ламінуючої плівки.

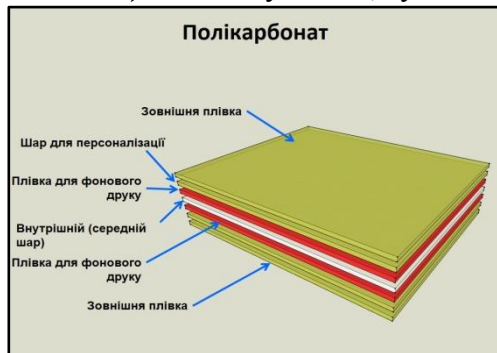
Слід окремо виділити способи підроблення документів, які виготовлені **на пластиковій основі**.

У зв'язку з тим, що на полікарбонатну сторінку даних, фотозображення пред'явника паспорта та інша персоніфікована

інформація наноситься за допомогою лазерного гравіювання, лазерної перфорації, а дані про власника посвідчення водія – за допомогою ретрансферного друку, змінюються і способи підроблення таких документів.

Залежно від технології виготовлення документів на пластиковій основі, слід виділити такі способи їх підроблення:

1) для документів, у яких зображення особи та дані

власника, реквізити виконано за допомогою ретрансферного та термотрансферного друку безпосередньо на пластику, покритому полімерною плівкою із голографічними захисними властивостями:

- повне підроблення здійснюється шляхом

нанесення зображень за допомогою знакодруючої техніки безпосередньо на поверхню пластику, на який в подальшому наклеюється захисна плівка з ультрафіолетовими та голографічними елементами;

- часткове підроблення здійснюється наступним чином: плівка із голографічними захисними елементами відділяється від поверхні пластику за допомогою дії парів хімічних речовин або ж видаляється в місцях, де необхідно змінити текст, шляхом вирізання. Зображення, текст із основи видаляються шляхом підчищення, травлення, змивання, електрофорезу, ультразвукового очищення з наступним нанесенням необхідних даних, після чого плівка із голографічними захисними елементами припресовується до поверхні пластику, або ж прикріплюється. При цьому плівка, що покриває документ, по кутах документа відстає від його поверхні; спостерігається наявність слідів клейкої речовини під верхнім шаром паперу, що відстає від плівки. З метою приховування слідів відділення плівки із голографічними захисними елементами поверх неї наноситься ще одна додаткова прозора плівка. У разі нанесення даних за допомогою знакодруючої техніки безпосередньо на

плівку: плівка
відділяється від
пластику, з її поверхні
видаляються первинні
дані з наступним
внесенням інших
даних. Після цього
плівка знову
припресовується до
пластику;

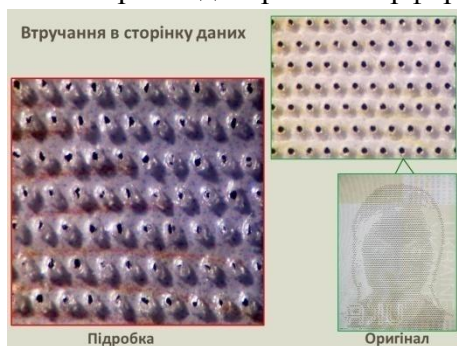

2) для документів, які складаються із багатошарового пластику (полікарбонату) і в яких зображення й інформація наносяться способом лазерного гравіювання на внутрішній шар пластику:

- здійснюється повна заміна аркуша на полікарбонатній основі (у паспортах громадян України для виїзду за кордон);
- здійснюється часткове підроблення окремих реквізитів, що полягає в розшаруванні пластикового матеріалу з подальшим видаленням зображень шляхом підчищення, травлення, змивання, електрофорезу, ультразвукового очищення.

Основні характерні ознаки заміни, сторінки з персональними даними про власника документа :

- невідповідність колірної гами ліній фоновій сітці підробленої сторінки фоновій сітці решти сторінок документа;
- неякісне виконання написів, малюнків, мікротексту (неодрукування елементів окремих літер, цифр, нерівномірна товщина штрихів, нечіткі контури);
- при відтворенні перфорованого зображення власника

документу - наявність отворів звивистої конфігурації, зображення, що утворюється нечітко;

- в УФ променях, як правило, відсутнє світіння ліній фоновій сітці, різних захисних малюнків, написів, а світиться сам папір

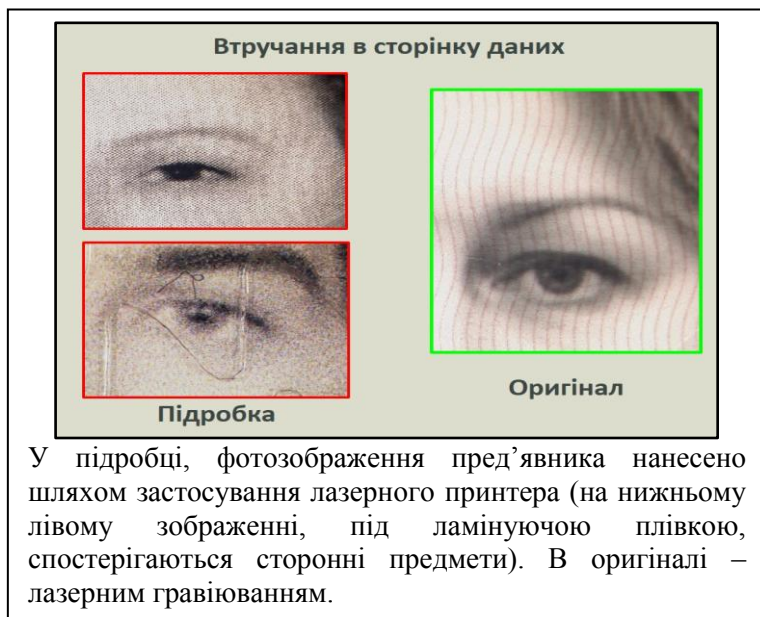
(переважно блакитним кольором), або за наявності захисних малюнків, вони виконані неякісно, із спрощеннями;

- неякісне виконання підроблених голограм і кінеграм або використання справжніх, вирізаних з дійсних документів;

- потовщення переднього форзаца або інформаційного листа (коли підробка сторінки наклеюється поверх дійсної);

- наявність лінії розділення паперу в районі прошивки корінця (при заміні сторінки), або слідів розшивки паспорта (при заміні переднього і заднього форзаців, які повинні складати єдине ціле, або окремого інформаційного листа);

- порушення люмінесценції, флюоресценції захисної (ламініуючої) плівки, або використання неоригінальної плівки.

Додаток Б

Паспорт громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм.

Паспорт громадянина України для виїзду за кордон є документом, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України особи, на ім'я якої він оформлений, і дає право такій особі на виїзд з України і в'їзд в Україну.

Кожен громадянин України має право на отримання паспорта для виїзду за кордон.

Громадянин України не може мати більше двох паспортів для виїзду за кордон.

Паспорт для виїзду за кордон оформляється особам, які не досягли 16-річного віку, на чотири роки, а особам, які досягли 16-річного віку, - на десять років[15].

Бланк паспорта громадянина України для виїзду за кордон з безконтактним електронним носієм (далі - бланк паспорта) виготовляється у формі книжечки розміром 88 x 125 (+ 0,75) міліметрів.

Бланк паспорта складається з м'якої обкладинки, форзаца, сторінки даних і 32 паперових сторінок.

У праву частину обкладинки імплантовано безконтактний електронний носій, який відповідає вимогам стандарту ISO/IEC 14443 щодо запису і зчитування даних та вимогам ІКАО, що встановлюються до електронних документів.

Бланк паспорта скріплюється замкненим швом, нитками із

Прошивочна нитка при природному світлі

Прошивочна нитка під дією УФ променів

захисними властивостями, що набувають червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Обкладинка бланка паспорта виготовляється із зносостійкого палітурного матеріалу темно-синього кольору.

У верхній частині лицьового боку обкладинки українською мовою двома рядками розташовано напис “УКРАЇНА ПАСПОРТ”, нижче - зображення малого Державного Герба України, під ним англійською мовою двома рядками розміщено напис “UKRAINE PASSPORT”.

У нижній частині лицьового боку обкладинки розміщується спеціальний символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія.

Написи, зображення малого Державного Герба України та спеціальний символ виконані тисненням фольгою золотого кольору.

Для виготовлення бланка паспорта використовується захисний папір, який не має власної флуоресценції.

Форзац друкується на папері без водяного знаку. Папір має невидимі при денному світлі захисні волокна не менш як 3 міліметри, які набувають свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення. Кількість захисних волокон, розташованих на 1 кв. дециметрі паперу, становить не менш як 20 штук.

Форзац бланка паспорта складається з лівої і правої частин.

У лівій частині форзаца надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних

рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; контур карти України; слова «UKRAINE УКРАЇНА». Угорі відтворено історію утворення малого Державного Герба України, нижче способом інтаглію друку фарбою темно-синього кольору надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України.

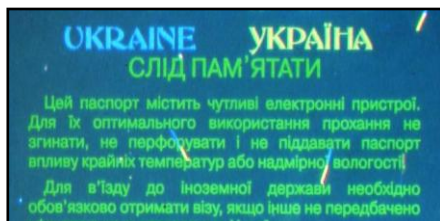

Фарбами, невидимими при денному світлі, що набувають жовтого та синього свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано слова «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються.

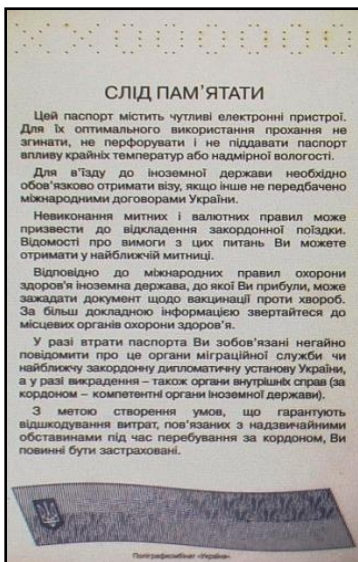

У правій частині форзаца надруковані сітки у вигляді орнаментального рисунка, що містить стилізоване зображення малого Державного Герба України. Фарбами, невидимими при денному світлі, які під дією джерела ультрафіолетового опромінення набувають жовтого та синього свічення, надруковано слова «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються.

Угорі правої частини форзаца фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, українською мовою надруковані слова «СЛІД ПАМ'ЯТАТИ», нижче - текст українською мовою:

«Цей паспорт містить чутливі електронні пристрої. Для їх оптимального використання прохання не згинати, не перфоровувати і не піддавати паспорт впливу крайніх температур або надмірної вологості.

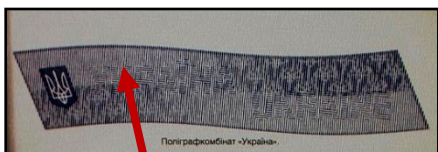
Для в'їзду до іноземної держави необхідно обов'язково отримати візу, якщо інше не передбачено міжнародними договорами України.

Невиконання митних і валютних правил може призвести до відкладення закордонної поїздки. Відомості про вимоги з цих питань Ви можете отримати у найближчій митниці.

Відповідно до міжнародних правил охорони здоров'я іноземна держава, до якої Ви прибули, може зажадати документ щодо вакцинації проти хвороб. За більш докладною інформацією звертайтеся до місцевих органів охорони здоров'я.

У разі втрати паспорта Ви зобов'язані негайно повідомити про це органи міграційної служби чи найближчу закордонну дипломатичну установу України, а у разі викрадення - також органи Національної поліції (за кордоном - компетентні органи іноземної держави).

З метою створення умов, що гарантують відшкодування витрат, пов'язаних з надзвичайними обставинами під час перебування за кордоном, Ви повинні бути

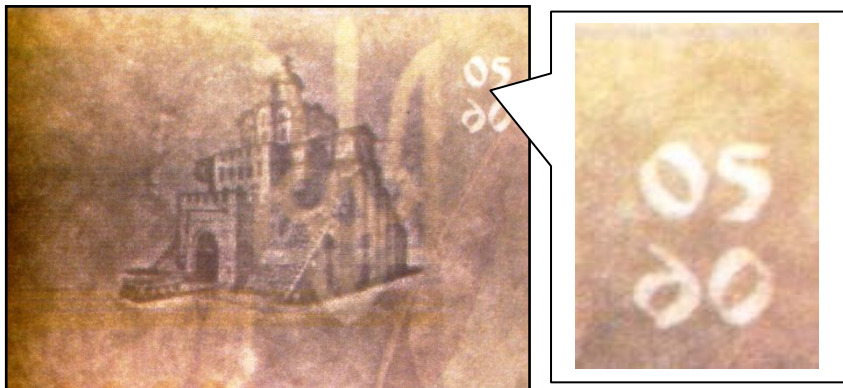
застраховані».

Під текстом способом інтаглію друку фарбою темно-синього кольору надруковано стилізоване зображення

Державного Прапора України, в якому виконано стилізоване зображення малого Державного Герба України та приховане зображення слів «УКРАЇНА» і «UKRAINE».

Нижче зазначено найменування підприємства, що виготовило бланк паспорта, - «Поліграфкомбінат «Україна».

Паперові сторінки друкуються на папері з локальним

багатотонним водяним знаком «Золоті ворота» та електротипом у вигляді цифр, які відповідають колонцифрі відповідної сторінки бланка паспорта.

Папір має невидимі при денному світлі захисні волокна завдовжки не менш як 3 міліметри, які набувають свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення. Кількість захисних волокон, розташованих на 1 кв. дециметрі паперу, становить не менш як 20 штук.

Папір має хімічну реакцію на дію певних хімічних сполук, дія яких утворює на папері візуальну зміну кольору в місцях проведення хімічної реакції.

Дизайн бланка паспорта відтворюється з використанням офсетного, ірисного офсетного, трафаретного та інтагліо друку.

Серію з двох літер та шестизначний номер бланка паспорта виконано на першій паперовій сторінці способом високого друку.

Дизайн форзаця, сторінки даних та паперових сторінок бланка паспорта створено з використанням спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією рисунка, ліній тексту із слів «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються, графічного стилізованого

зображення малого Державного Герба України та стилізованих зображень історичних, культурних та архітектурних пам'яток, які відображають різні історичні епохи розвитку України.

Захисні фонові сітки надруковано способом офсетного друку фарбами блакитного, лавандового, сірого та жовтого кольорів. Одну із захисних фонових сіток надруковано способом ірисного офсетного друку фарбою сірого кольору, що переходить в бузковий. Угорі першої - тридцять другої паперових сторінок та на правій частині форзаця бланка паспорта передбачено місце для нанесення способом лазерної перфорації серії та номера паспорта.

Сторінка даних з імплантованими захисними елементами виготовляється з багатошарового полімерного матеріалу (полікарбонат), на який внесення даних здійснюється за технологією лазерного гравіювання та лазерної перфорації і розміщується між лівою частиною форзаця та першою паперовою сторінкою.

На лицьовому боці сторінки даних, який є прилеглим до першої паперової сторінки бланка паспорта, надруковано захисні сітки змінної

геометрії рисунка, в яких повторюються слова «UKRAINE» «УКРАЇНА»; фрагменти орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; гільйонні зображення у вигляді хвилястих ліній; зображення Брами Золотої в м. Києві; текстову інформацію. В центральній частині розміщено спеціальний захисний гравірувальний елемент з хвилястими лініями та словами

«UKRAINE»«УКРАЇНА»

перемінного розміру, що повторюються.

Голограма карти
України на сторінці даних

Для друкування сторінки даних бланка паспорта використовуються фарби, які набувають власного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення: жовта - жовтого кольору, лавандова - червоного кольору, блакитна - блакитного кольору.

На лицьовому боці сторінки даних містяться п'ять обов'язкових зон візуальної перевірки (I-V) та машинозчитувана (VII) зона.

Інформаційні дані у зонах I-V надруковані українською та англійською мовами фарбою чорного кольору, що стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, та розміщуються в такій послідовності:

зона I. Одним рядком надруковано назву держави «УКРАЇНА» та «UKRAINE», зображення малого Державного

Герба України, яке повторюється тричі.

Нижче двома рядками надруковано слова «ПАСПОРТ» та «PASSPORT», праворуч одним рядком - назви полів «Тип/Type», «Код держави/Country code», «Номер паспорта/Passport No».

У лівій частині зони оптико-перемінною фарбою надруковано спеціальний символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія;

Зона II. Послідовно, згори донизу, надруковано назви полів:

- «Прізвище/Surname»;

- «Ім'я/Given Names»;
- «Громадянство/Nationality»;
- «Дата народження/Date of birth» і «Запис №/Record No»;
- «Стать/Sex» і «Місце народження/Place of birth»;

зони III-IV. Продовження назв полів, які надруковано у такому ж порядку, як в зоні II, а саме:

- «Дата видачі/Date of issue», «Орган, що видав/Authority»;
- «Дата закінчення строку дії/Date of expiry», «Підпис пред'явника/Holder's signature»;

зони V-VII надрукованих інформаційних даних не мають;

зона V призначена для розміщення відцифрованого зображення обличчя пред'явника паспорта;

зона VII призначена для внесення машинозчитуваної інформації.

Машинозчитувана зона відокремлена від інших зон двома лініями мікротексту «УКРАЇНА» в негативному та «UKRAINE» в позитивному зображенні.

Зона VI. Зворотний бік сторінки даних.

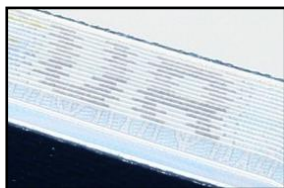
На зворотному боці сторінки даних надруковано захисні сітки змінної геометрії рисунка, в яких повторюються слова «UKRAINE УКРАЇНА»; фрагменти орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; гільйонні зображення у вигляді хвилястих ліній. У верхній частині посередині фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення червоного кольору, надруковано слова «ПАСПОРТ PASSPORT».

На сторінках другій - тридцять другій у верхній частині захисних фонових сіток надруковано горизонтальні лінії мікротексту «УКРАЇНА UKRAINE» в позитивному зображенні.

У нижній частині другої - тридцять другої сторінки

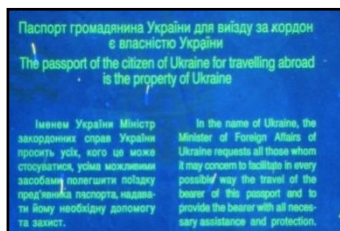

надруковано номер сторінки (колонцифру), виконаний лініями перемінної товщини. В зоні колонцифр фарбою сірого кольору виконано штрихові елементи, які при частковому розгортанні книжки бланка паспорта («на

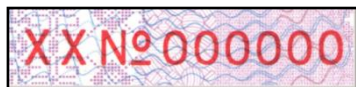
віяло») утворюють літери «U» та «A».

Текстову інформацію на паперових сторінках бланка паспорта надруковано фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення.

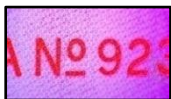
На першій сторінці надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, зображення Будинку Міністерства закордонних справ України у м. Києві, виконане спеціальним растром, стилізоване зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром, гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній. Паралельно довшому краю бланка паспорта надруковано напис українською і англійською мовами «Паспорт громадянина України для виїзду за кордон є власністю України». Під написом двома колонками розташовано текст українською і англійською мовами: «Іменем України Міністр закордонних справ України просить усіх, кого це може стосуватися, всіма можливими засобами полегшити поїздку громадянина паспорта, надавати йому необхідну допомогу та захист».

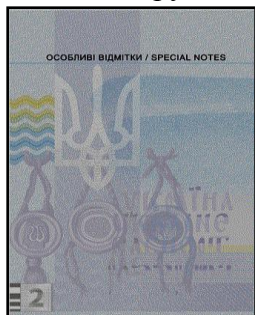
Під текстом фарбою червоного кольору, що набуває помаранчевого свічення під дією джерела

ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, надруковано серію, позначену двома літерами, та шестизначний номер бланка паспорта.

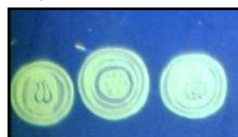

На другій сторінці надруковано стилізоване зображення

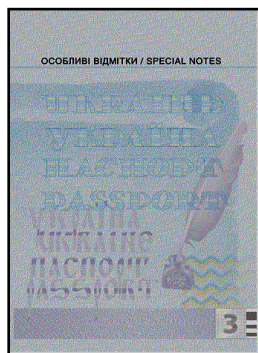

малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення печаток Подніпров'я

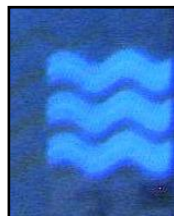
VI-VIII століть, Святополка Ізяславича, м. Київ, початок XII століття, Юрія Львовича початку XIV століття, слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення печаток Подніпров'я VI-VIII століть, Святополка Ізяславича, м. Київ, початок XII століття, Юрія Львовича початку XIV століття.

На третій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів

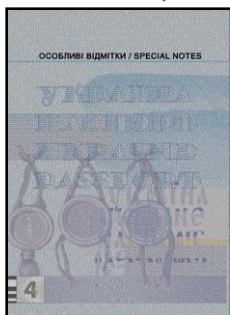

орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; графічний малюнок «Козацький каламар з пером», слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами, та слова «UKRAINE УКРАЇНА ПАСПОРТ PASSPORT», літери в яких виконано

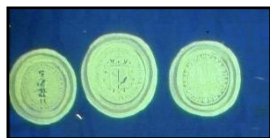
контурами слів «УКРАЇНА UKRAINE» меншого розміру. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На четвертій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення;

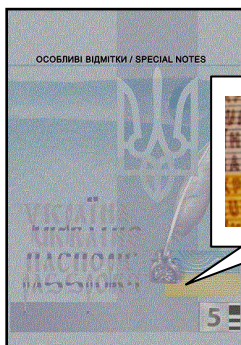

сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення печаток гетьмана Б. Хмельницького 1648 р., Київського Магістрату 1698 р., Української Народної Республіки 1918 р.; слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», та слова «УКРАЇНА ПАСПОРТ UKRAINE

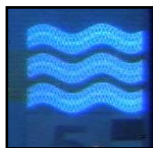
PASSPORT», літери в яких виконано контурами слів «УКРАЇНА UKRAINE» меншого розміру. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення печаток гетьмана Б. Хмельницького 1648 р., Київського Магістрату 1698 р., Української Народної Республіки 1918 року.

На п'ятій сторінці надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують стилізоване зображення Державного

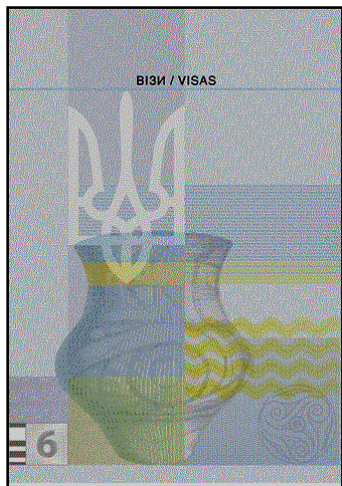

Прапора України; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; графічний малюнок «Козацький каламар з пером», слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та

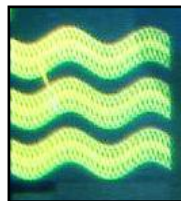
спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На шостій сторінці надруковано стилізоване зображення

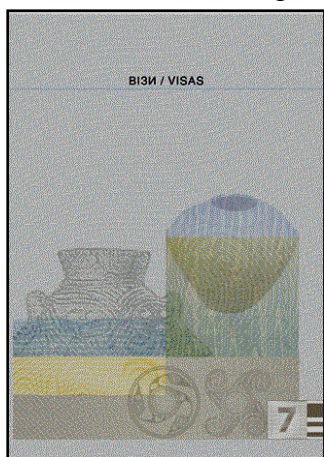

малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду (глека) та фрагментів орнаменту трипільської культури, виконані лінійними та спеціальними растрами.

Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На сьомій сторінці надруковано стилізоване зображення

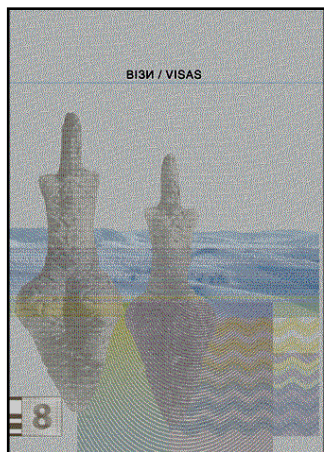

Державного Прапора України, створене лініями перемінної товщини; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду (зерновика, глека) та фрагментів орнаменту трипільської культури, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела

ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів орнаменту трипільської культури.

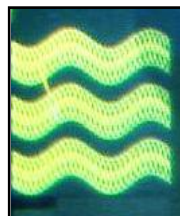

На восьмій сторінці надруковано гільйошне зображення у

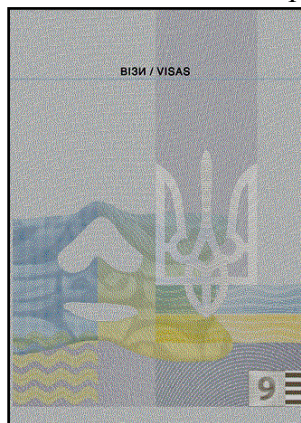

вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення глиняних фігурок трипільської культури (Гіперборейська Лада - Ненька Україна) та силует пагорбів степу, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при

денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На дев'ятій сторінці надруковано стилізоване зображення

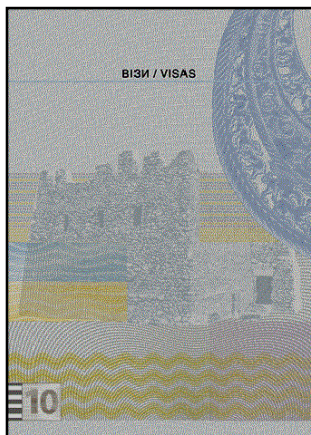

малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сіток у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду трипільської культури, виконане лінійними та спеціальними растрами.

Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів посуду трипільської культури.

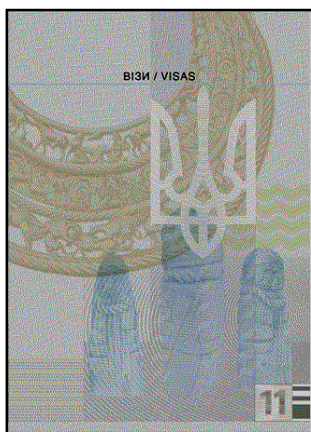
На десятій сторінці надруковано стилізоване зображення

Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення міста-фортеці Неаполя Скіфського та фрагмента Скіфської Пекторалі, виконані лінійними та спеціальними

растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На одинадцятій сторінці надруковано стилізоване

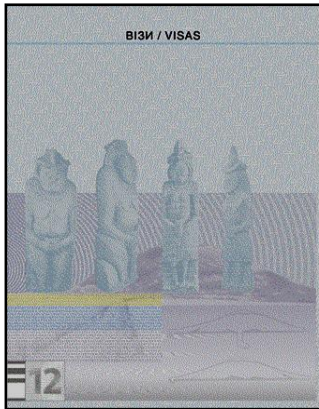

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення скіфських кам'яних баб та фрагмента Скіфської Пекторалі, виконані лінійними та

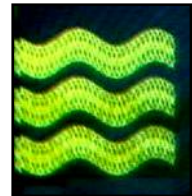
спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів Скіфської Пекторалі.

На дванадцятій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА

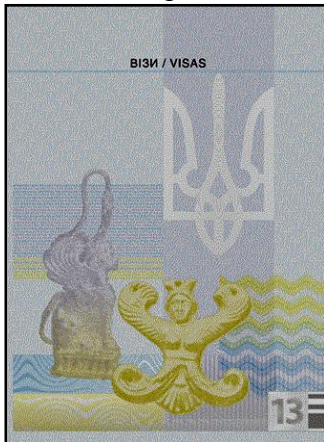

UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення скіфських кам'яних баб та силуету скіфського кургану, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією

джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На тринадцятій сторінці надруковано стилізоване

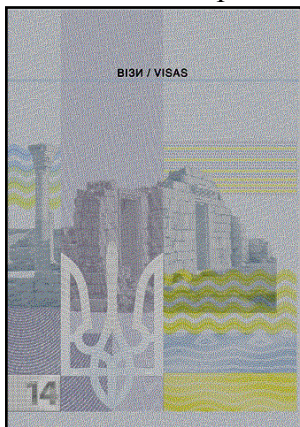

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення сережки у вигляді сфінкса та пластини-аплікації із зображенням богині Апі, виконані лінійними та

спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення сережки у вигляді сфінкса та пластини-аплікації із зображенням богині Апі.

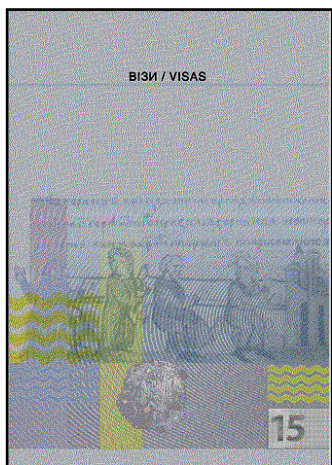
На чотирнадцятій сторінці надруковано стилізоване

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення

Херсонеса Таврійського в м. Херсонесі, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На п'ятнадцятій сторінці надруковано гільйошне

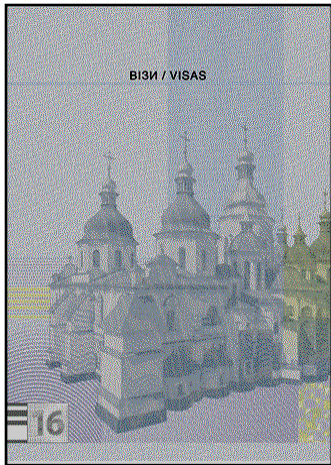
зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента мініатюри «Повість минулих літ», виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового

опромінення набуває

свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагмента мініатюри "Повість минулих літ".

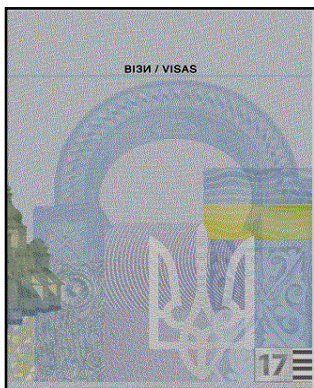
На шістнадцятій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА

UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення. В одному із слів «УКРАЇНА» в лавандовому кольорі виконано літеру «К» в дзеркальному зображенні та в одному із слів «UKRAINE» в жовтому кольорі літеру «R» виконано в дзеркальному зображенні. Також надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення собору Софії Київської в м.

Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На сімнадцятій сторінці надруковано стилізоване

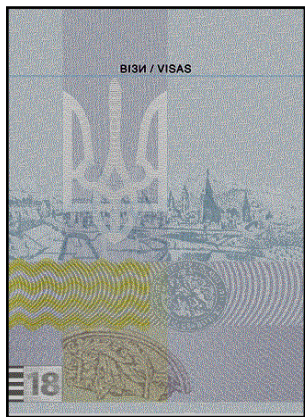

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення фрагментів інтер'єру собору Софії Київської в м.

Києві, орнаментальної фрески та мозаїки, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення фрагмента арки з інтер'єру собору Софії Київської в м. Києві.

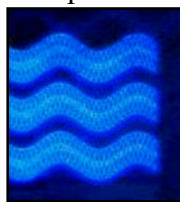

На вісімнадцятій сторінці надруковано стилізоване

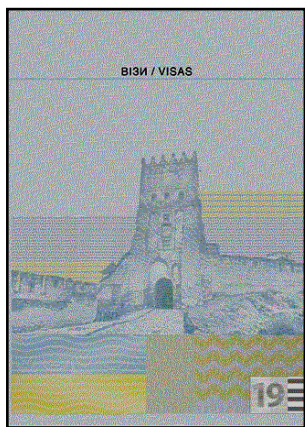

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення гравюри «Панорама міста Львів», печатки галицько-волинського князя Юрія Тройденовича та зображення лева на кам'яній пластині, виконані лінійними та

спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На дев'ятнадцятій сторінці надруковано стилізоване

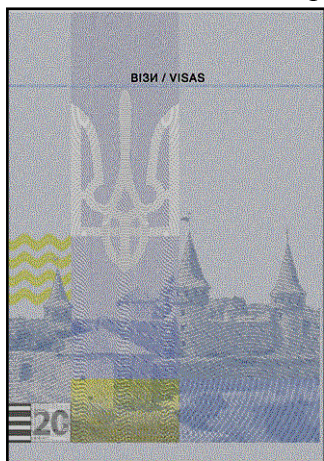

зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення Луцького замку, виконане лінійними

та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення жовтого кольору, надруковано зображення Луцького замку та фрагмент неба.

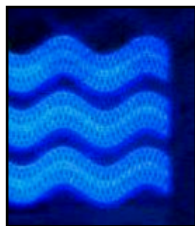

На двадцятій сторінці надруковано стилізоване зображення

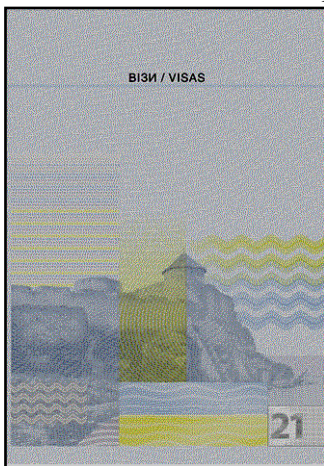

малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення Кам'янець-Подільської фортеці, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела

ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

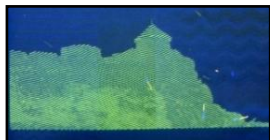

На двадцять першій сторінці надруковано гільйошне

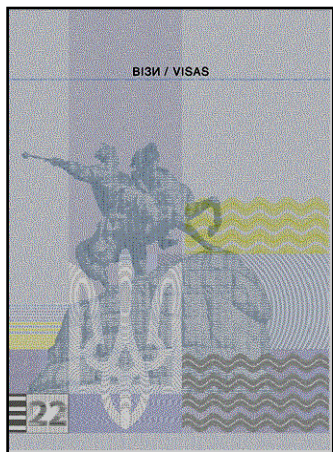

зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення Білгород-Дністровської фортеці, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого

кольору, надруковано зображення Білгород-Дністровської фортеці.

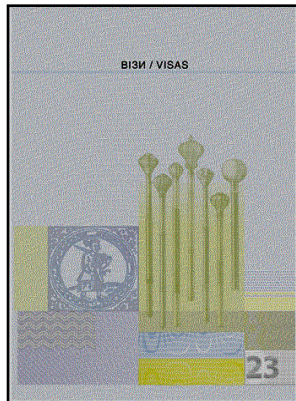
На двадцять другій сторінці надруковано стилізоване

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення пам'ятника Богдану Хмельницькому в м. Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при

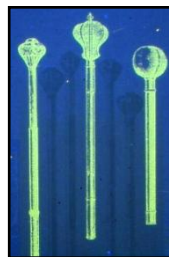
денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять третій сторінці надруковано стилізоване

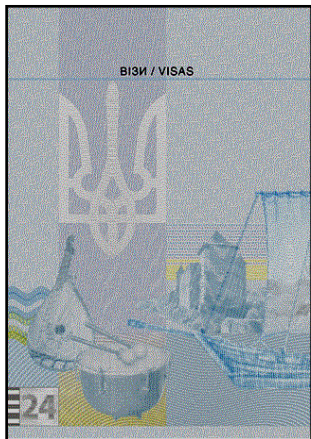

зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення булав

та Герба війська Запорізького, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення булав.

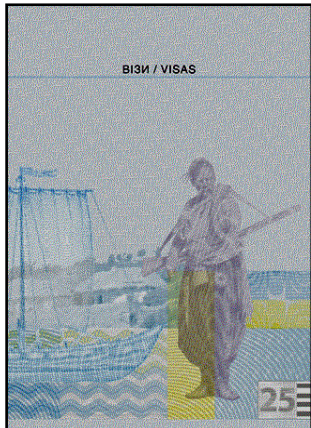

На двадцять четвертій сторінці надруковано стилізоване

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйонне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення козацьких музичних інструментів бандури та литаври, Хотинської фортеці та фрагмент козацького човна «Чайка», виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйонне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять п'ятій сторінці надруковано стилізоване

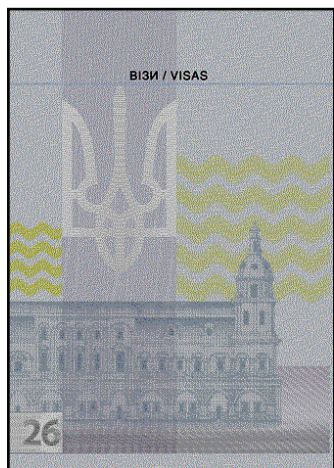

зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйонне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента картини В. Орловського «Хати в літній день», фрагмента козацького човна «Чайка» та фігури козака

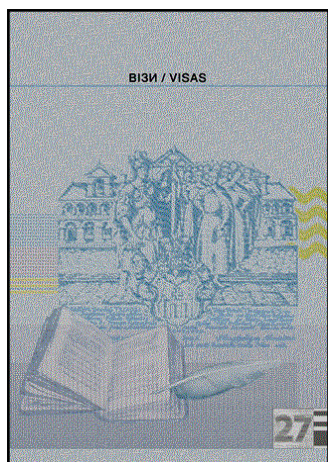
з акварелі С. Васильківського, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення фігури козака з акварелі С. Васильківського.

На двадцять шостій сторінці надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній;

сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення Києво-Могилянської академії в м. Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять сьомій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній;

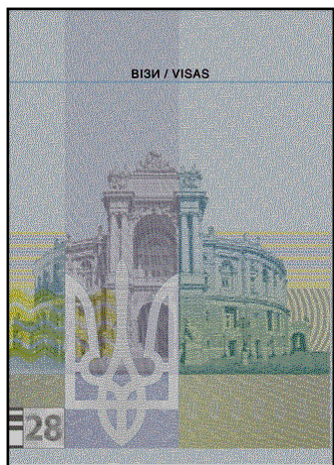

слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента гравюри І. Щірського «Студенти Києво-Могилянської академії» та відкритої книги, виконані лінійними та спеціальними

растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення жовтого кольору, надруковано зображення відкритої книги.

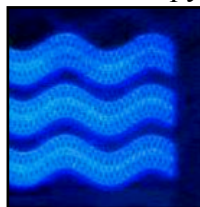

На двадцять восьмій сторінці надруковано стилізоване

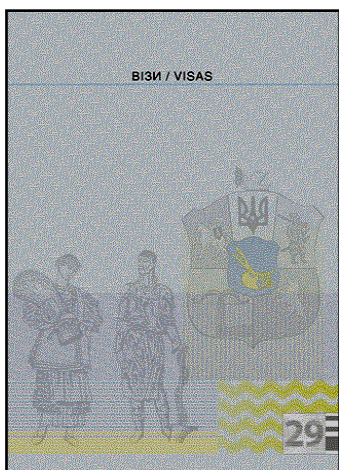

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення Одеського національного академічного театру опери та балету, виконане лінійними та

спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять дев'ятій сторінці надруковано гільйошне

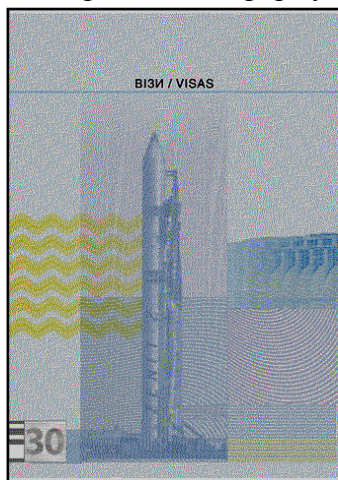

зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення малого Герба Української Народної Республіки (УНР) та фігур жінки і чоловіка, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при

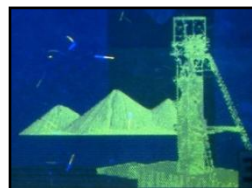
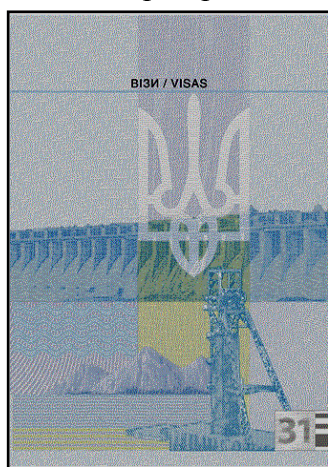
денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення фігур жінки і чоловіка.

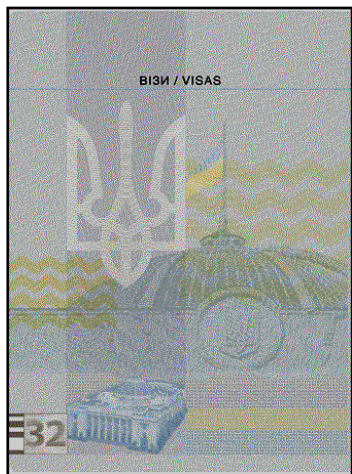
На тридцятій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення ракетоносія «Зеніт» та фрагмента ДніпроГЕСу у м. Запоріжжі, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На тридцять першій сторінці надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слів «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента ДніпроГЕСу у м. Запоріжжі, терикони та шахтарський копер, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення териконів та шахтарський копер.

На тридцять другій сторінці надруковано стилізоване

зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України; зображення будинку Верховної Ради України та купола будинку Верховної Ради України у м. Києві, виконані

лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

Додаток В

Дипломатичний паспорт України з безконтактним електронним носієм.

Відповідно до Указу Президента України «Про дипломатичний та службовий паспорти України» № 264/2015 від 12 травня 2015 року дипломатичний паспорт України є документом, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України під час перетинання державного кордону і перебування за межами України та надає право такій особі на виїзд з України і в'їзд в Україну[16].

Дипломатичний паспорт оформлюється на строк до п'яти років.

Дипломатичний паспорт видається:

1) на строк перебування на відповідній посаді чи посту:

Президентові України;

Голові Верховної Ради України;

Прем'єр-міністрові України;

Міністрові закордонних справ України.

Дипломатичний паспорт видається іншій з подружжя особі, зазначеній у цьому підпункті, на строк перебування такої особи на відповідній посаді чи посту;

2) на строк перебування у відрядженні за кордоном:

дипломатичним працівникам, направленим у довготермінове відрядження до закордонних дипломатичних установ України;

дипломатичним працівникам, направленим за кордон на роботу до секретаріатів міжнародних організацій за квотою України;

працівникам інших органів державної влади, тимчасово відрядженим на роботу до закордонних дипломатичних установ України на штатні дипломатичні посади для виконання службових обов'язків.

Дипломатичний паспорт видається іншому з подружжя та дітям працівників, зазначених у цьому підпункті, якщо вони

відряджені з такими працівниками та проживають разом з ними за кордоном.

Дипломатичний паспорт також видається іншим членам сім'ї працівників, зазначених у цьому підпункті, над якими згідно із законодавством України встановлено опіку або піклування такого працівника або іншого з подружжя, якщо вони відряджені з такими працівниками та проживають разом з ними за кордоном;

3) на строк виїзду у службове відрядження за кордон:

дипломатичним працівникам, іншим, ніж вищезазначені у підпунктах 1 і 2;

дипломатичним кур'єрам України;

народним депутатам України;

членам Кабінету Міністрів України, крім осіб, зазначених у підпункті 1 цього пункту;

Голові Конституційного Суду України;

Голові Верховного Суду України;

Секретареві Ради національної безпеки і оборони України;

Главі Адміністрації Президента України;

главам і членам делегацій України на міжнародні переговори, утворених відповідно до актів Президента України, Кабінету Міністрів України, якщо такими актами передбачено видачу дипломатичного паспорта;

4) Президентів України та іншому з подружжя - після закінчення строку повноважень Президента України або у разі дострокового припинення повноважень Президента України, крім випадку, коли Президент України був усунений з поста в порядку імпічменту;

5) особам, яким присвоєно дипломатичний ранг Надзвичайного і Повноважного Посла, та іншому з подружжя, за якими згідно із Законом України «Про дипломатичну службу» зберігається право на користування дипломатичним паспортом довічно.

6. Дипломатичний паспорт оформлюється та видається особам, не зазначеним у пункті 5, які виконують особливо важливі функції у сфері зовнішніх зносин, за письмовим

рішенням Міністра закордонних справ України, якщо на це є письмовий дозвіл Президента України.

Дипломатичний паспорт вважається недійсним та підлягає знищенню у разі:

- 1) припинення громадянства України особи, на ім'я якої оформлено дипломатичний паспорт;
- 2) втрати або викрадення дипломатичного паспорта;
- 3) припинення підстав для оформлення та видачі дипломатичного паспорта;
- 4) неповернення дипломатичного паспорта на зберігання Міністерству закордонних справ України;
- 5) смерті особи, на ім'я якої оформлено дипломатичний паспорт;
- 6) виявлення помилки в інформації, внесеній до дипломатичного паспорта;
- 7) закінчення строку дії дипломатичного паспорта;
- 8) непридатності дипломатичного паспорта для дальшого використання.

Відповідно до Постанови Кабінету Міністрів України від 23 вересня 2014 р. № 4876 бланк дипломатичного паспорта України з безконтактним електронним носієм виготовляється у формі книжечки розміром 88 x 125 міліметрів[16].

Бланк паспорта складається з м'якої обкладинки, форзаца, сторінки даних і 32 паперових сторінок.

У праву частину обкладинки імплантовано безконтактний електронний носій, який відповідає вимогам стандарту ISO/IEC 14443A щодо запису і зчитування даних та вимогам ІКАО, що встановлюються до електронних документів.

Сторінка даних виготовляється з багатошарового полімерного матеріалу (полікарбонат) і розміщується між лівою частиною форзаца та першою паперовою сторінкою.

Бланк паспорта скріплюється замкненим швом, нитками із захисними властивостями, що набувають червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Обкладинка бланка паспорта виготовляється із зносостійкого палітурного матеріалу темно-зеленого кольору.

У верхній частині лицьового боку обкладинки українською мовою трьома рядками розташовано напис «УКРАЇНА ДИПЛОМАТИЧНИЙ ПАСПОРТ», нижче - зображення малого Державного Герба України, під ним англійською мовою трьома рядками - напис «UKRAINE DIPLOMATIC PASSPORT».

У нижній частині лицьового боку обкладинки розміщується спеціальний символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія.

Написи, зображення малого Державного Герба України та спеціальний символ виконані тисненням фольгою золотого кольору.

Для виготовлення бланка паспорта використовується захисний папір, який не має власної флуоресценції.

Паперові сторінки друкуються на папері з локальним багатотонним водяним знаком «Золоті ворота» та електротипом у вигляді цифр, які відповідають колонцифрі відповідної сторінки бланка паспорта. Папір має невидимі при денному світлі захисні волокна завдовжки не менш як 3 міліметри, які набувають свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Дизайн бланка паспорта відтворюється з використанням офсетного, ірисного офсетного, трафаретного та інтагліо друку.

Серію з двох літер та шестизначний номер бланка паспорта виконано на першій паперовій сторінці способом високого друку.

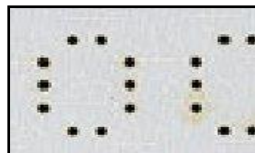

Дизайн форзаца, сторінки даних та паперових сторінок бланка паспорта створено з використанням спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією рисунка, ліній тексту із слів «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються, графічного зображення малого Державного Герба України та стилізованих зображень історичних, культурних та

архітектурних пам'яток, які відображають різні історичні епохи розвитку України.

Три захисні фонові сітки надруковано способом офсетного друку фарбами блакитного, лавандового та жовтого кольорів. Четверту захисну фонову сітку надруковано способом ірисного офсетного друку фарбою сірого кольору, що переходить в бузковий.

Угорі першої - тридцять другої паперових сторінок та на правій частині форзаца бланка паспорта передбачено місце для нанесення способом лазерної перфорації серії та номера бланка паспорта.

Форзац бланка паспорта складається з лівої і правої частин.

У лівій частині форзаца бланка паспорта надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; контур карти України; слова «UKRAINE УКРАЇНА». Угорі відтворено історію утворення малого Державного Герба України, нижче способом інтагліо друку фарбою темно-синього кольору надруковано зображення малого Державного Герба України. Фарбами, невидимими при денному світлі, що набувають жовтого та синього свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано слова «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються.

У правій частині форзаца надруковані сітки у вигляді орнаментального рисунка, що містить зображення малого Державного Герба України. Фарбами, невидимими при денному світлі, які під дією джерела ультрафіолетового опромінення набувають жовтого та синього свічення, надруковано слова «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються.

BISH / VIBAS.

HERITAGE

UKRAINE УКРАЇНА

This document contains sensitive information. It is not to be distributed outside the organization. It is not to be used for any other purpose than the one for which it was created.

This document contains sensitive information. It is not to be distributed outside the organization. It is not to be used for any other purpose than the one for which it was created.

UKRAÏNA UKRAINE

HERITAGE

Під текстом способом інтаглію друку фарбою темно-синього кольору надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, в якому виконано зображення малого Державного Герба України та приховане

Нижче зазначено найменування підприємства, що виготовило бланк паспорта, - «Поліграфкомбінат «Україна».

86

(полікарбонат), на який внесення даних здійснюється за технологією лазерного гравіювання та лазерної перфорації.

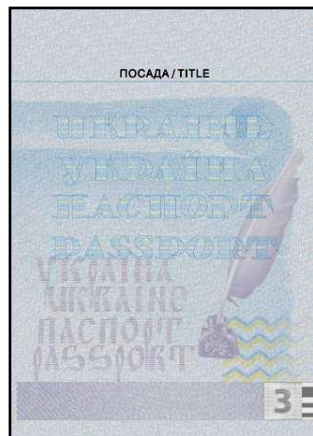
На лицьовому боці сторінки даних, який є прилеглим до першої паперової сторінки бланка паспорта, надруковано захисні сітки змінної геометрії рисунка, в яких повторюються слова «UKRAINE УКРАЇНА»; фрагменти орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; гільйонні зображення у вигляді хвилястих ліній; зображення Брами Золотої в м. Києві; текстову інформацію. В центральній частині розміщено спеціальний захисний гравірувальний елемент з хвилястими лініями та словами «UKRAINE УКРАЇНА» перемінного розміру, що повторюються.

Для друкування сторінки даних бланка паспорта використовуються фарби, які набувають власного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення: жовта - жовтого кольору, лавандова - червоного кольору, блакитна - блакитного кольору.

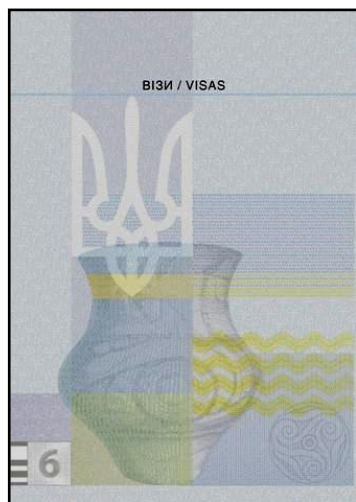
На другій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйонне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення печаток Подніпров'я VI-VIII століть, Святополка Ізяславича, м. Київ, початок XII століття, Юрія Львовича початку XIV століття, слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення печаток Подніпров'я VI-VIII століть, Святополка Ізяславича, м. Київ, початок XII століття, Юрія Львовича початку XIV століття.

На третій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; графічний малюнок «Козацький каламар з пером», слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами, та слова «UKRAINE УКРАЇНА ПАСПОРТ PASSPORT», літери в яких виконано контурами слів «УКРАЇНА UKRAINE» меншого розміру. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

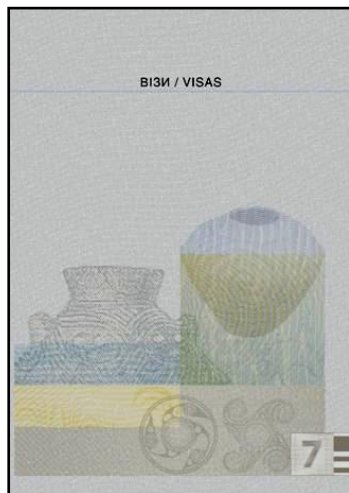
На четвертій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення печаток гетьмана Б. Хмельницького 1648 року, Київського Магістрату 1698 року, Української Народної Республіки 1918 року, слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами, та слова «УКРАЇНА ПАСПОРТ UKRAINE PASSPORT», літери в яких виконано контурами слів «УКРАЇНА UKRAINE» меншого розміру. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення печаток гетьмана Б. Хмельницького 1648 року, Київського Магістрату 1698 року, Української Народної Республіки 1918 року.

На п'ятій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують стилізоване зображення Державного Прапора України; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; графічний малюнок «Козацький каламар з пером», слова «УКРАЇНА UKRAINE ПАСПОРТ PASSPORT», виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

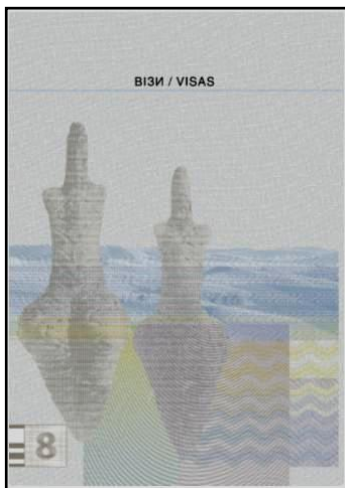

На шостій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду (глека) та фрагментів орнаменту трипільської культури, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

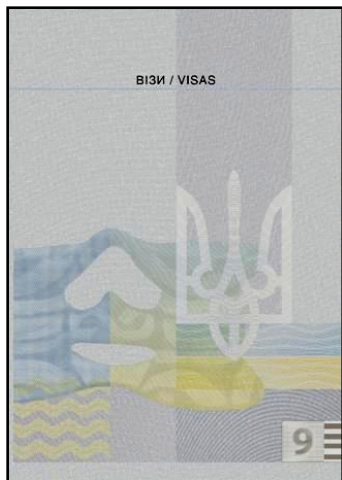
На сьомій сторінці надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду (зерновика, глека) та фрагментів орнаменту трипільської культури, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів орнаменту трипільської культури.

На восьмій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення глиняних фігурок трипільської культури (Гіперборейська Лада - Ненька Україна) та силует пагорбів степу, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

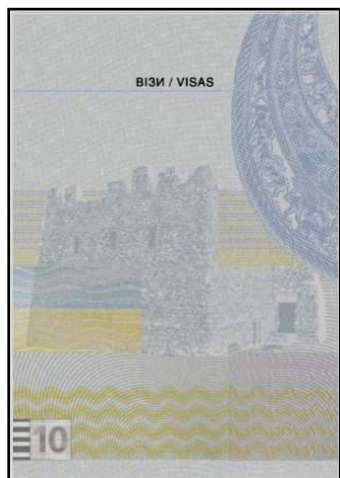
На дев'ятій сторінці надруковано зображення малого

Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сіток у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення глиняного посуду трипільської культури, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела

ультрафіолетового опромінення набуває свідчення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів посуду трипільської культури.

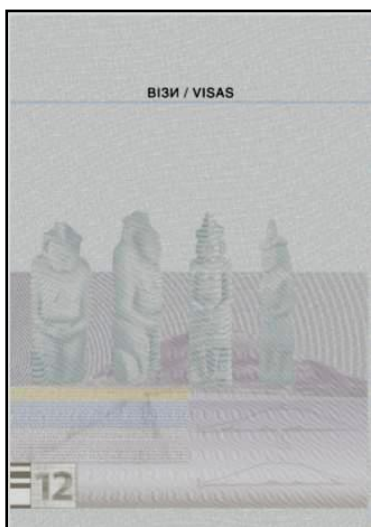
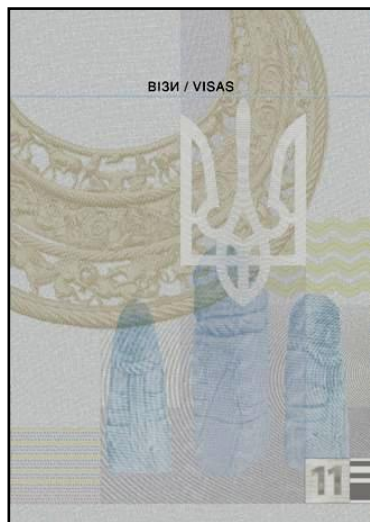
На десятій сторінці надруковано стилізоване зображення

Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення міста-фортеці Неаполя Скіфського та фрагмента Скіфської Пекторалі, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою,

невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

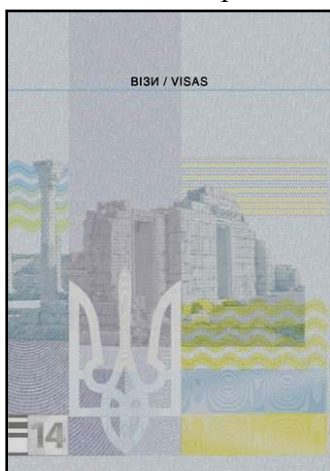
На одинадцятій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення скіфських кам'яних баб та фрагмента Скіфської Пекторалі, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагментів Скіфської Пекторалі.

хвилястих ліній.

На дванадцятій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення скіфських кам'яних баб та силуету скіфського кургану, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді

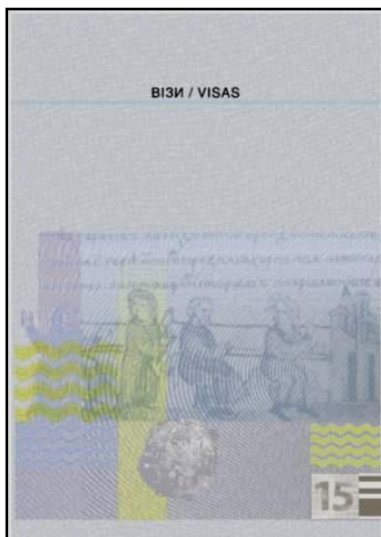
На тринадцятій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення сережки у вигляді сфінкса та пластини-аплікації із зображенням богині Апі, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення сережки у вигляді сфінкса та пластини-аплікації із зображенням богині Апі.

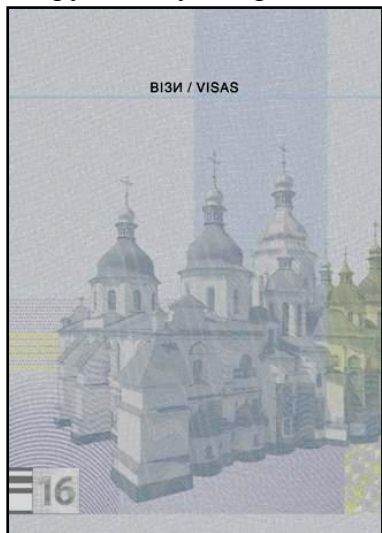
На чотирнадцятій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення Херсонеса Таврійського в м. Херсонесі, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На п'ятнадцятій сторінці зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента мініатюри «Повість минулих літ», виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано зображення фрагмента мініатюри «Повість минулих літ».

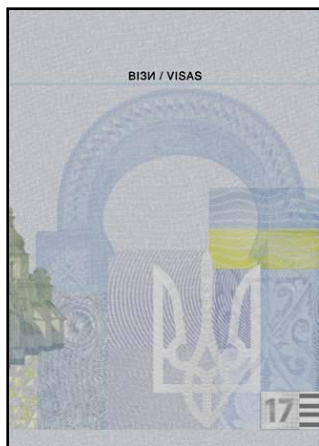
надруковано гільйошне

На шістнадцятій сторінці надруковано слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення. В одному із слів «УКРАЇНА» в лавандовому кольорі виконано літеру «К» у дзеркальному зображенні та в одному із слів «UKRAINE» в жовтому кольорі - літеру «R» у дзеркальному зображенні. Також надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення собору Софії Київської в м. Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

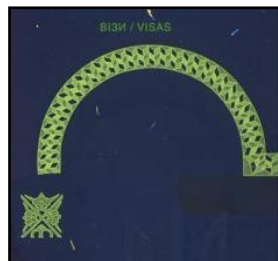

На сімнадцятій сторінці надруковано зображення малого

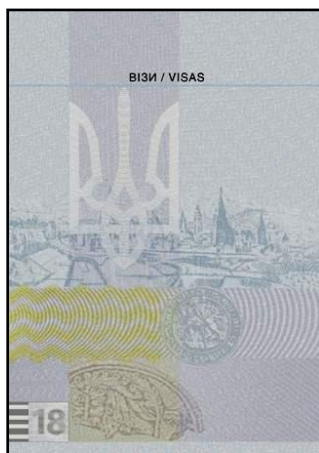
Державного Герба України, виконане лінійним растром; стилізоване зображення Державного Прапора України, виконаного лініями перемінної товщини; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого

Державного Герба України; зображення фрагментів інтер'єру собору Софії Київської в

м. Києві, орнаментальної фрески та мозаїки, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення фрагмента арки з інтер'єру собору Софії Київської в м. Києві.

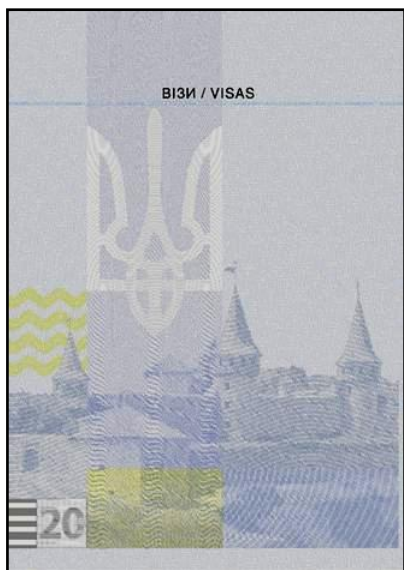
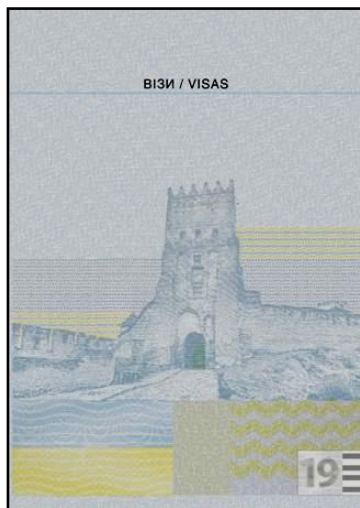
На вісімнадцятій сторінці надруковано зображення малого

Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення гравюри «Панорама міста Львова», печатки галицько-волинського князя Юрія Тройденовича та зображення лева на кам'яній пластині, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під

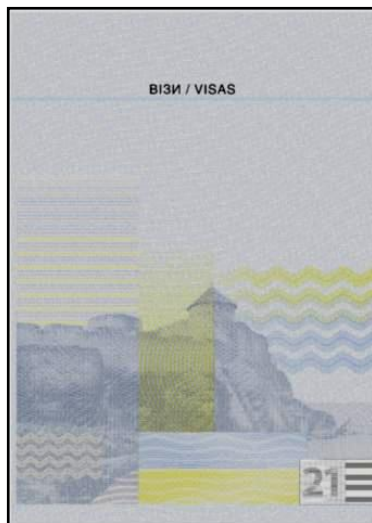
дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На дев'ятнадцятій сторінці надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента Луцького замку, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення Луцького замку та фрагмент неба.

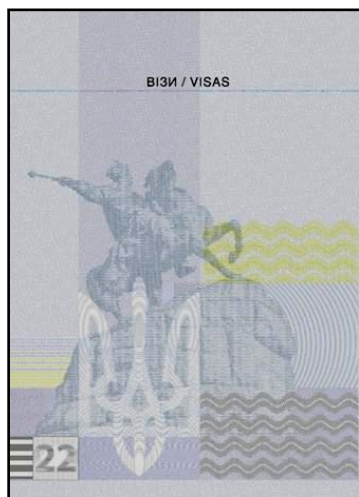

На двадцятій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення Кам'янець-Подільської фортеці, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять першій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення Білгород-Дністровської фортеці, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення Білгород-Дністровської фортеці.

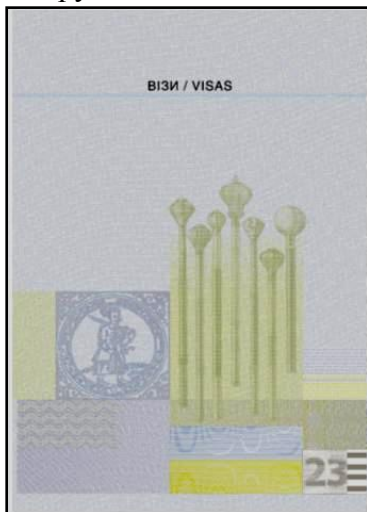

На двадцять другій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення пам'ятника Богдану Хмельницькому в м. Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела

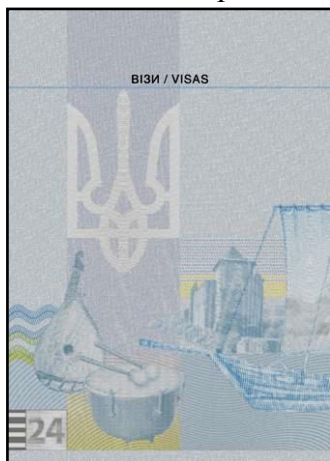

ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

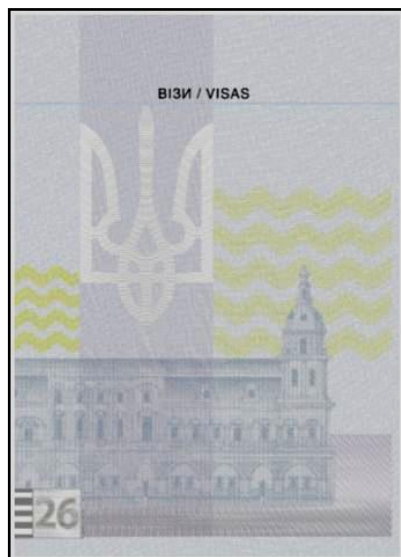
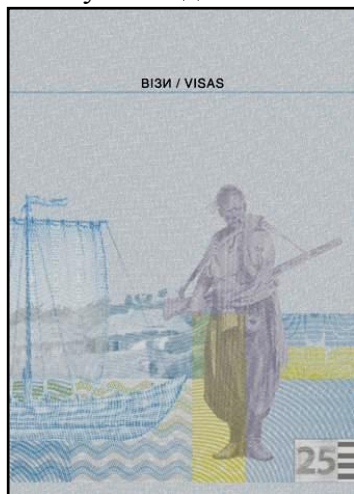
На двадцять третій сторінці надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення булав та Герба війська Запорізького, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення булав.

На двадцять четвертій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення козацьких музичних інструментів бандури та литаври, Хотинської фортеці та фрагмент козацького човна «Чайка», виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

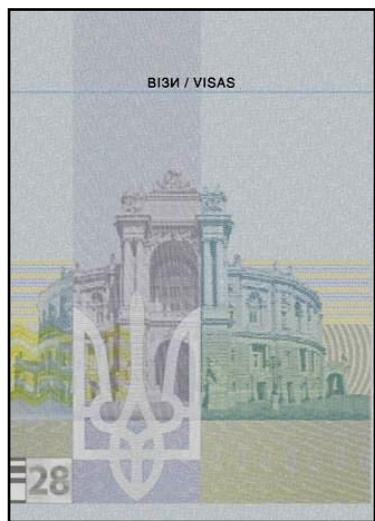
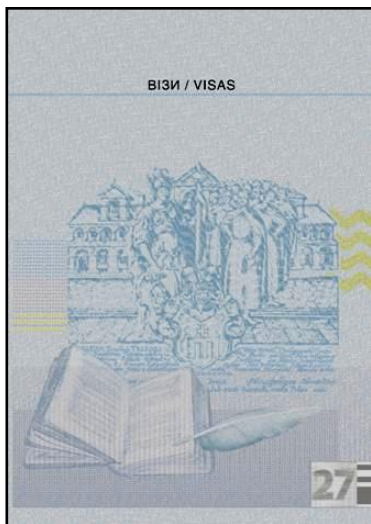

На двадцять п'ятій сторінці надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, виконане лініями перемінної товщини; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента картини В. Орловського «Хати в літній день», фрагмента козацького човна «Чайка» та фігури козака з акварелі С. Васильківського, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення фігури козака з акварелі С. Васильківського.

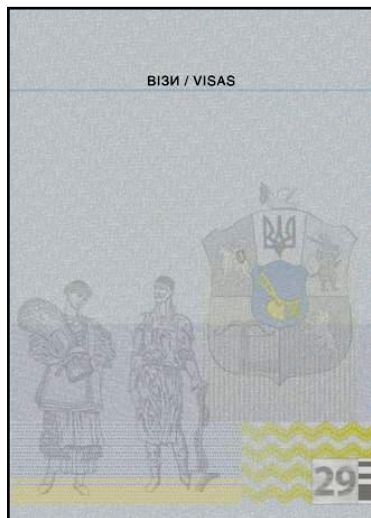
На двадцять шостій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення Києво-Могилянської академії в м. Києві, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На двадцять сьомій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента гравюри І. Щірського «Студенти Києво-Могилянської академії» та відкритої книги, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення відкритої книги.

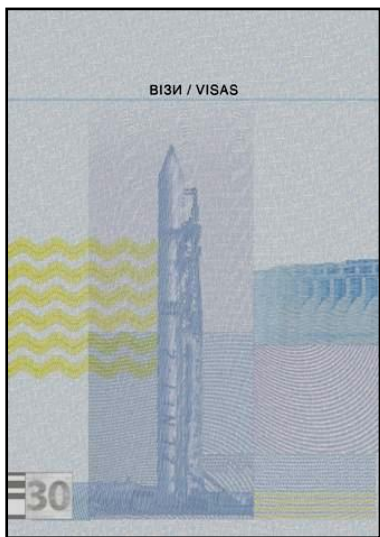

На двадцять восьмій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення будинку Одеського національного академічного театру опери та балету, виконане лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

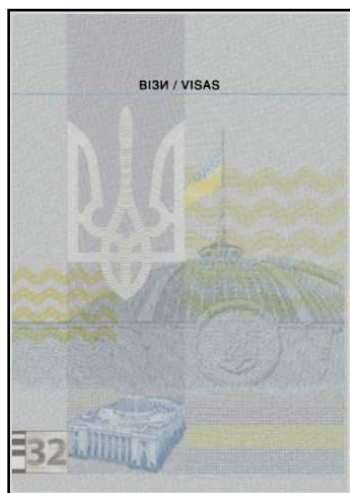
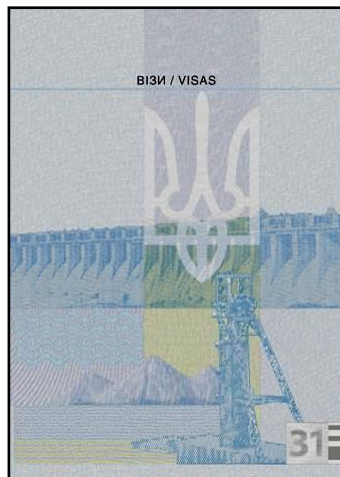
На двадцять дев'ятій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення малого герба Української Народної Республіки (УНР) та фігур жінки і чоловіка, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення жовтого кольору, надруковано зображення фігур жінки і чоловіка.

На тридцятій сторінці надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення ракетносія «Зеніт» та фрагмента ДніпроГЕСу в м. Запоріжжі, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свідчення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній.

На тридцять першій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слів «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення фрагмента ДніпроГЕСу в м. Запоріжжі, терикони та шахтарський копер, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення жовтого кольору, надруковано зображення териконів та шахтарський копер.

На тридцять другій сторінці надруковано зображення малого Державного Герба України, виконане лінійним растром; гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній; слова «УКРАЇНА UKRAINE», що повторюються і формують лінійне зображення; сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; зображення будинку Верховної Ради України та купола будинку Верховної Ради України у м. Києві, виконані лінійними та спеціальними растрами. Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення блакитного кольору, надруковано гільйошне зображення у вигляді хвилястих ліній[17].

Службовий паспорт України з безконтактним електронним носієм

Службовий паспорт України є документом, що посвідчує особу, підтверджує громадянство України під час перетинання державного кордону і перебування за межами України та надає право такій особі на виїзд з України і в'їзд в Україну.

Службовий паспорт оформлюється Міністерством закордонних справ України у взаємодії з Головним обчислювальним центром Єдиного державного демографічного реєстру та Державним центром персоналізації документів.

Службовий паспорт оформлюється на строк до п'яти років.

Службовий паспорт видається:

1) на строк перебування у відрядженні за кордоном:

- направленим у довготермінове відрядження до закордонних дипломатичних установ України адміністративно-технічним працівникам дипломатичної служби, які є громадянами України;
- направленим у довготермінове відрядження до закордонних дипломатичних установ України працівникам обслуговуючого персоналу дипломатичної служби України, які є громадянами України.

Службовий паспорт видається іншому з подружжя та дітям працівників, якщо вони відряджені з такими працівниками та проживають разом з ними за кордоном.

Службовий паспорт також видається іншим членам сім'ї працівників над якими згідно із законодавством України встановлено опіку або піклування такого працівника або іншого з подружжя, якщо вони відряджені з такими працівниками та проживають разом з ними за кордоном;

2) на строк виїзду у службове відрядження за кордон;

- керівникам та заступникам керівників центральних органів виконавчої влади та інших державних органів, крім тих, яким згідно з Положенням про дипломатичний паспорт

України видається дипломатичний паспорт України; першим заступникам та заступникам міністрів;

- Уповноваженому Верховної Ради України з прав людини;

- керівникам та заступникам керівників Адміністрації Президента України, Апарату Верховної Ради України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Ради національної безпеки і оборони України, крім тих, яким згідно з Положенням про дипломатичний паспорт України видається дипломатичний паспорт України;

- керівникам та заступникам керівників самостійних структурних підрозділів (не нижче управління) міністерства, іншого центрального органу виконавчої влади;

- керівникам та заступникам керівників самостійних структурних підрозділів Адміністрації Президента України, Апарату Верховної Ради України, Секретаріату Кабінету Міністрів України, Апарату Ради національної безпеки і оборони України;

- заступникам Голови та суддям Конституційного Суду України; першому заступнику, заступникам Голови та суддям Верховного Суду України;

- головам, заступникам голів вищих спеціалізованих судів України;

- членам державних колегіальних органів;

- керівникам та заступникам керівників Національного банку України, Генеральної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України, Генерального штабу Збройних Сил України, Служби безпеки України, інших утворених відповідно до законів України військових формувань, крім тих, яким згідно з Положенням про дипломатичний паспорт України видається дипломатичний паспорт України;

- керівникам та заступникам керівників самостійних структурних підрозділів (не нижче управління) Національного банку України, Генеральної прокуратури України, Національного антикорупційного бюро України, Генерального штабу Збройних Сил України, Центрального управління Служби

безпеки України, органів військового управління інших військових формувань, утворених відповідно до законів України;

- військовослужбовцям Управління державної охорони України, які забезпечують охорону Президента України, Голови Верховної Ради України, Прем'єр-міністра України, Першого віце-прем'єр-міністра України та Міністра закордонних справ України;

- главам та членам делегацій на міжнародні переговори, утворених відповідно до актів Президента України або Кабінету Міністрів України.

На ім'я однієї особи оформлюється один службовий паспорт.

За рішенням Міністра закордонних справ України на підставі вмотивованого письмового клопотання державного органу, установи чи організації особі може бути оформлено другий службовий паспорт.

Оформлення трьох і більше службових паспортів на ім'я однієї особи заборонено.

10. До службового паспорта за заявою особи, на ім'я якої оформлюється службовий паспорт, можуть вноситися відмітки про:

- 1) посаду, яку обіймає особа;
- 2) перебування особи на консульському обліку.

Відмітки про перебування особи на консульському обліку вносяться закордонною дипломатичною установою України, про посаду, яку обіймає особа, - Міністерством закордонних справ України.

Бланк службового паспорта України з безконтактним електронним носієм (далі - бланк паспорта) виготовляється у формі книжечки розміром 88 x 125 міліметрів.

Бланк паспорта складається з м'якої обкладинки, форзаца, сторінки даних і 32 паперових сторінок.

У праву частину обкладинки імплантовано безконтактний електронний носій, який відповідає вимогам стандарту ISO/IEC 14443A щодо запису і зчитування даних та вимогам ІКАО, що встановлюються до електронних документів.

Сторінка даних виготовляється з багатошарового полімерного матеріалу (полікарбонат) і розміщується між лівою частиною форзаца та першою паперовою сторінкою.

Бланк паспорта скріплюється замкненим швом, нитками із захисними властивостями, що набувають червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Обкладинка бланка паспорта виготовляється із зносостійкого папітурного матеріалу чорного кольору.

У верхній частині лицьового боку обкладинки українською мовою трьома рядками розташовано напис «УКРАЇНА СЛУЖБОВИЙ ПАСПОРТ», нижче - зображення малого Державного Герба України, під ним англійською мовою трьома рядками - напис «UKRAINE SERVICE PASSPORT».

У нижній частині лицьового боку обкладинки розміщується спеціальний символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія.

Написи, зображення малого Державного Герба України та спеціальний символ виконані тисненням фольгою золотого кольору. Для виготовлення бланка паспорта використовується захисний папір, який не має власної флуоресценції.

Дизайн бланка паспорта відтворюється з використанням офсетного, ірисного офсетного, трафаретного та інтагліо друку. Дизайн форзаца, сторінки даних та паперових сторінок бланка паспорта створено з використанням спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією рисунка, ліній тексту із слів «УКРАЇНА» і

«UKRAINE», що повторюються, графічного зображення малого Державного Герба України та стилізованих зображень історичних, культурних та архітектурних пам'яток, які відображають різні історичні епохи розвитку України.

Угорі першої - тридцять другої паперових сторінок та на правій частині форзаца бланка паспорта передбачено місце для нанесення способом лазерної перфорації серії та номера бланка паспорта.

У лівій частині форзаца бланка паспорта надруковано сітки у вигляді фрагментів орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; контур карти України; слова «UKRAINE УКРАЇНА». Угорі відтворено історію утворення малого Державного Герба України, нижче - способом інтаглію друку фарбою темно-синього кольору надруковано зображення малого Державного Герба України. Фарбами, невидимими при денному світлі, що набувають жовтого та синього свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано слова «УКРАЇНА» і «UKRAINE», що повторюються.

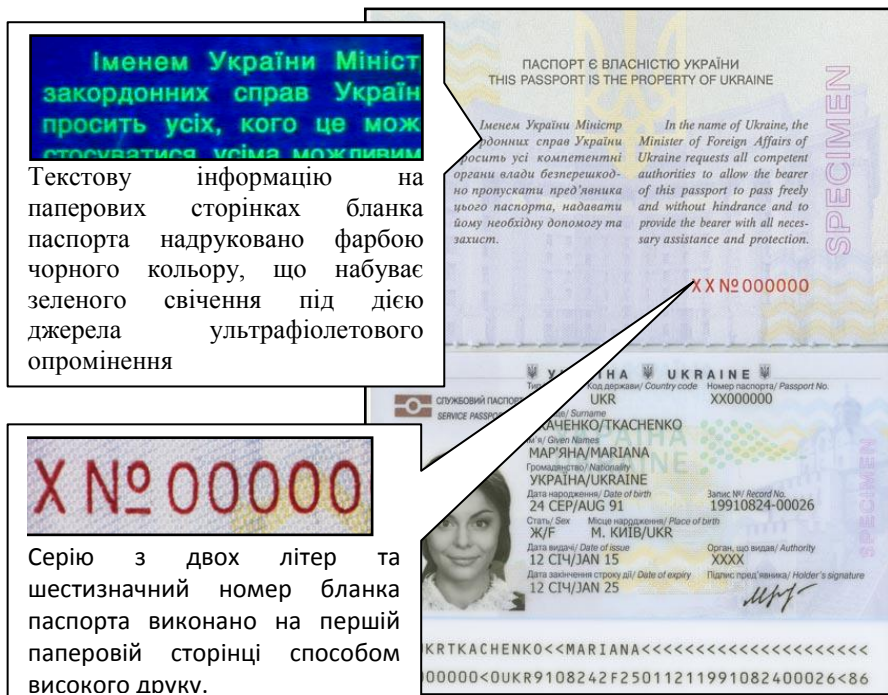

У правій частині форзаца фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, надруковано текст українською та англійською мовами:

«Цей паспорт містить чутливі електронні пристрої. Для їх оптимального використання прохання не згинати, не перфоровувати і не піддавати паспорт впливу крайніх температур або надмірної вологості».

Під текстом способом інтаглію друку фарбою темно-синього кольору надруковано стилізоване зображення Державного Прапора України, в якому виконано зображення малого Державного Герба України та приховане зображення слів «УКРАЇНА» і «UKRAINE».

Нижче зазначено найменування підприємства, що

Іменем України Міністр закордонних справ України просить усіх, кого це може стосуватися, усіма можливими способами допомогти цьому паспорту, надавати йому необхідну допомогу та захист.

Текстову інформацію на паперових сторінках бланка паспорта надруковано фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свідчення під дією джерела ультрафіолетового опромінення

XX № 000000

Серію з двох літер та шестизначний номер бланка паспорта виконано на першій паперовій сторінці способом високого друку.

виготовило бланк паспорта, - "Поліграфкомбінат "Україна".

Сторінка даних з імплантованими захисними елементами виготовляється з багат шарового полімерного матеріалу (полікарбонат), на який внесення даних здійснюється за технологією лазерного гравіювання та лазерної перфорації.

На лицьовому боці сторінки даних, який є прилеглим до першої паперової сторінки бланка паспорта, надруковано захисні сітки змінної геометрії рисунка, в яких повторюються слова «UKRAINE УКРАЇНА»; фрагменти орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; гільйонні зображення у вигляді хвилястих ліній; зображення Брами Золотої в м. Києві; текстову інформацію. В центральній частині розміщено спеціальний захисний

гравірувальний елемент з хвилястими лініями та словами «UKRAINE УКРАЇНА» перемінного розміру, що повторюються.

На зворотному боці сторінки даних надруковано захисні сітки змінної геометрії рисунка, в яких повторюються слова «UKRAINE УКРАЇНА»; фрагменти орнаментальних рисунків, що містять зображення малого Державного Герба України; гільйонні зображення у вигляді хвилястих ліній.

Фарбою, невидимою при денному світлі, яка під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває свічення червоного кольору, надруковано слова «ПАСПОРТ PASSPORT».

Захисні елементи другої-тридцять другої сторінки ідентичні захисним елементам дипломатичного паспорта.

Додаток Д

Посвідчення особи моряка з безконтактним електронним носієм

Посвідчення особи моряка є документом, що посвідчує особу, оформляється і видається громадянину України, який може обіймати будь-яку посаду на борту судна (крім військового судна) або працевлаштований на будь-яку посаду на борту судна (крім військового судна), зареєстрованого в Україні чи в інших державах.

Посвідчення може бути видано також будь-якій особі, яка звернулася за посвідченням та працює на борту судна, зареєстрованого в Україні, або яка перебуває на обліку осіб, які шукають роботу, в центрі зайнятості та може обіймати будь-яку посаду на борту судна (крім військового судна).

Посвідчення дає право його власнику на виїзд з України і в'їзд в Україну на судні, членом екіпажу якого він є, а також на виїзд з України і в'їзд в Україну в індивідуальному порядку під час прямування чи переходу на інше судно, списання із судна [19].

Посвідчення видається на 10 років.

Бланк посвідчення особи моряка з безконтактним електронним носієм (далі - бланк посвідчення) виготовляється у формі книжечки розміром 88 x 125 міліметрів та може мати допустимі Дос. 9303 ICAO відхилення $\pm 0,75$ міліметра.

Бланк посвідчення складається з м'якої обкладинки, форзаца, сторінки даних і 32 паперових сторінок.

У праву частину обкладинки імплантовано безконтактний електронний носій. Безконтактний електронний носій відповідає вимогам стандарту ISO/IEC 14443 щодо запису і зчитування даних та вимогам ICAO, що встановлюються до електронних документів.

Сторінка даних виготовляється з багатошарового полімерного матеріалу (полікарбонат) і розміщується між лівою частиною форзаца та першою паперовою сторінкою.

Бланк посвідчення скріплюється замкненим швом, нитками із захисними властивостями, що набувають червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Обкладинка бланка посвідчення виготовляється із зносостійкого палітурного матеріалу синього кольору.

У верхній частині лицьового боку обкладинки одним рядком українською та англійською мовами виконано напис «УКРАЇНА UKRAINE», нижче розміщується зображення малого Державного Герба України, під ним українською та англійською мовами виконано напис «ПОСВІДЧЕННЯ ОСОБИ МОРЯКА SEAFARER'S IDENTITY DOCUMENT».

У нижній частині лицьового боку обкладинки розміщується спеціальний символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія.

Слова, зображення малого Державного Герба України та символ, який свідчить про наявність безконтактного електронного носія, виконані тисненням фольгою золотого кольору.

Для виготовлення бланка посвідчення використовується захисний папір, який не має власної флуоресценції.

Форзац друкується на папері без водяного. Папір має невидимі при денному світлі захисні волокна довжиною від трьох до шести міліметрів, які набувають свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення. Паперові сторінки друкуються на папері з локальним багатотоновим водяним знаком «Щит». Папір має невидимі при денному світлі захисні волокна довжиною від трьох до шести міліметрів, які набувають свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення.

Дизайн бланка посвідчення відтворюється з використанням офсетного, ірисного офсетного та трафаретного друку. Дизайн форзаца, сторінки даних та паперових сторінок

бланка посвідчення створено з використанням спеціальних захисних фонових сіток з різною геометрією рисунка; елементів, виконаних методом гільйоширування; стилізованих графічних зображень.

Захисні фонові сітки надруковано способом офсетного та ірисного офсетного друку фарбами синього, блакитного, сірого та жовтого кольорів.

Одну із захисних фонових сіток на паперових сторінках та на сторінці даних виконано ірисним офсетним друком, що створює кольорове зображення з плавним переходом сірого кольору в жовтий.

Серію з двох літер та шестизначний номер бланка посвідчення виконано на першій паперовій сторінці способом високого друку.

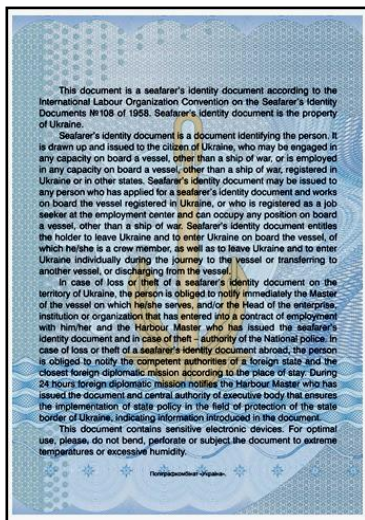
Угорі першої - тридцять другої паперових сторінок та на правій частині форзаца передбачено місце для виконання способом лазерної перфорації серії та номера посвідчення.

Форзац бланка посвідчення складається з лівої і правої частин.

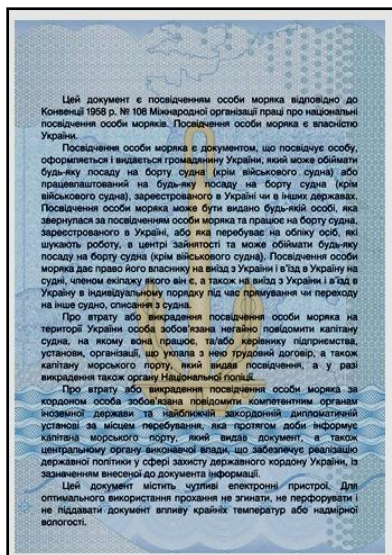
На лівій частині форзаца надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; гільйошні зображення у вигляді хвиль; стилізоване зображення якоря на фоні фрагмента карти Європи.

На правій частині форзаца надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; гільйошні зображення у вигляді хвиль; стилізоване зображення штурвала та якоря.

Знизу на обох форзацах виконано горизонтальну хвилясту лінію мікротексту «УКРАЇНА UKRAINE», яка складається з ділянок негативного та позитивного зображення, що чергуються, та фарбою, невидимою при денному світлі, що набуває червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового

опромінення, надруковано стилізовані зображення якоря та рози вітрів (різних розмірів).

На обох частинах форзаца фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, надруковано текст українською мовою (ліва частина) та англійською мовою (права частина):

Сторінка даних з імплантованими захисними елементами виготовляється з багат шарового полімерного матеріалу (полікарбонату),

внесення даних на яку здійснюється за технологією лазерного гравіювання та лазерної перфорації.

Для друкування сторінки даних використовуються фарби,

ПОСВІДЧЕННЯ ОСОБИ МОРЯКА SEAFARER'S IDENTITY DOCUMENT		UKRAÏNA UKRAINE	
Тип/ Type	Код держави/ Country code	Номер документа/ Document No.	
Прізвище/ Surname			
Ім'я/ Given Names			
Громадянство/ Nationality			
Дата народження/ Date of birth		Занес. №/ Record No.	
Стать/ Sex	Місце народження/ Place of birth		
Дата видачі/ Date of issue		Код капітана/ Code of Harbour Master	
Дата закінчення строку дії/ Date of expiry		Підпис пред'явника/ Holder's signature	

які набувають власного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення: синя - синього кольору, жовта - жовтого кольору.

На лицьовому боці сторінки даних, який прилягає до першої паперової сторінки бланка посвідчення, надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; гільйошні зображення у вигляді хвиль; стилізоване зображення маяка. Стилiзоване зображення рози вітрів, яке виконано з лінії позитивного та негативного мікротексту «УКРАЇНА UKRAINE», розташовано в середині компаса.

Фарбою, невидимою при денному світлі, що набуває червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано стилізоване зображення карти України.

У центральній частині сторінки розміщено спеціальний захисний гравірувальний елемент із хвилястими лініями та словами «UKRAINE УКРАЇНА» перемінного розміру, що повторюються.

На зворотному боці сторінки даних надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; гільйошні зображення у вигляді хвиль; стилізоване зображення секстанта та морських вузлів. У верхній частині сторінок виконано горизонтальну хвилясту лінію мікротексту «УКРАЇНА UKRAINE», яка складається з ділянок негативного та позитивного зображення, що чергуються.

Спеціальними растрами надруковано зображення фрагмента карти Європи, на якій територія України виконана сіткою з антисканерним зображенням слів «УКРАЇНА» і «UKRAINE».

Стилiзоване зображення малого Державного Герба України виконано псевдорельєфною сіткою, далі над гербом одним рядком надруковано назву держави «УКРАЇНА UKRAINE». Тло стилізованого зображення малого Державного Герба України

виконано сіткою з мікротексту “UA”. Унизу сторінки в сітках виконано напис назви документа українською і англійською мовами: «ПОСВІДЧЕННЯ ОСОБИ МОРЯКА» і «SEAFARER’S IDENTITY DOCUMENT».

Фарбою, невидимою при денному світлі, що набуває червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України.

Текстову інформацію на паперових сторінках бланка посвідчення надруковано фарбою чорного кольору, що набуває зеленого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення.

На першій паперовій сторінці бланка посвідчення надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; сітки, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України та якоря; гільйонні зображення у вигляді хвиль. Спеціальним растром надруковано стилізоване зображення малого Державного Герба України, яке розташовано на фоні штурвала, нижче розміщується зображення морського вантажного судна.

Перша сторінка призначена для внесення українською і англійською мовами інформації про особливі прикмети особи, якій видано посвідчення. Угорі сторінки, паралельно довшому краю, надруковано назви полів: «Особливі прикмети/Special features», «Зріст/Height» і «Колір очей/Color of eyes».

Фарбою, невидимою при денному світлі, що набуває червоного свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення, надруковано контурне стилізоване зображення малого Державного Герба України та контур штурвала. Унизу першої сторінки, паралельно довшому краю, фарбою червоного кольору, що набуває помаранчевого свічення під дією джерела ультрафіолетового опромінення та стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення, надруковано серію позначену двома літерами, та шестизначний номер бланка посвідчення.

На другій - тридцять другій сторінках бланка посвідчення надруковано захисні сітки з різною геометрією рисунка; сітки, що містять стилізоване зображення малого Державного Герба України та якоря; гільйонні зображення у вигляді хвиль; стилізоване зображення штурвала, у центрі якого розміщується зображення тризуба, а також фарбою, невидимою при денному світлі, що набуває червоного свічення під дією джерела

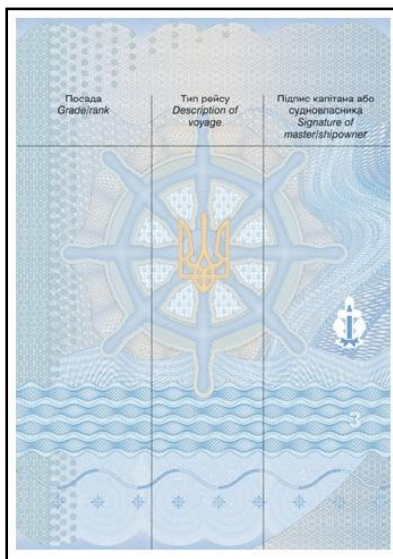

ультрафіолетового опромінення, надруковано контурне зображення карти світу (на парних сторінках - зображення материків Північної, Південної Америки, Австралії та острова Гренландія, на непарних - зображення Євразійського континенту і Африки) з паралелями та меридіанами, стилізоване зображення вітрильника, який на різних сторінках розміщується в різних місцях.

У нижній частині другої - тридцять другої сторінок надруковано номер сторінки (колонцифру) та горизонтальну хвилясту лінію мікротексту «УКРАЇНА UKRAINE», яка складається з ділянок негативного та позитивного зображення, що чергуються.

На третій - тридцять другій сторінках виконано суміщене зображення у вигляді якоря.

Текстову інформацію на другій - двадцять третій сторінках бланка посвідчення надруковано у вигляді таблиць. На парних сторінках таблиця з назвами граф «Назва та номер судна, валова місткість або потужність головних двигунів у кВт*» і «Name and official No of vessel Gross tonnage or kW propulsion*», «Дата і місце» і «Date and place of», «Найняття» і «Engagement», «Звільнення» і «Discharge», на непарних сторінках - таблиця з назвами граф «Посада» і «Grade/rank», «Тип рейсу» і «Description of voyage», «Підпис капітана або судновласника» і «Signature of master/shipowner».

та таблиць виконано позитивним мікротекстом «УКРАЇНА UKRAINE». Унизу другої сторінки надруковано примітку: «*Для складу машинної команди зазначається потужність головних двигунів у кВт, для всіх інших зазначається валова місткість» і «Engine room workers give kW propulsion, others gross tonnage».

Горизонтальні та вертикальні лінії таблиць виконано позитивним мікротекстом «УКРАЇНА UKRAINE».

Сторінки двадцять четверта - тридцять друга призначені для відміток. Угорі сторінок, паралельно коротшому краю, двома рядками надруковано слова «Для відміток» і «Notes».

**Посвідчення члена екіпажу
з безконтактним електронним носієм**

Посвідчення члена екіпажу (далі - посвідчення) є документом, що посвідчує особу і підтверджує громадянство України.

Посвідчення дає право особі, на ім'я якої його оформлено, на виїзд з України і в'їзд в Україну з метою виконання службових обов'язків.

2. Посвідчення оформлюється і видається громадянину України:

1) який належить до складу екіпажу повітряного судна, відноситься до осіб льотного екіпажу та екіпажу пасажирського і вантажного салону;

2) який належить до осіб авіаційного персоналу, які не входять до складу екіпажу, але забезпечують виконання технологічних процесів перевезення та виконання видів польотів або авіаційних робіт чи технічне обслуговування повітряних суден у позабазових аеропортах.

3. Посвідчення видається строком на п'ять років.

До посвідчення члена екіпажу вноситься така інформація:

- 1) назва держави;
- 2) назва документа;
- 3) прізвище та ім'я особи;
- 4) стать;
- 5) громадянство;
- 6) дата народження;
- 7) місце роботи (код);
- 8) посада;
- 9) унікальний номер запису в Реєстрі;
- 10) номер документа;
- 11) дата закінчення строку дії посвідчення;
- 12) відцифрований образ обличчя особи;
- 13) відцифрований підпис особи;
- 14) уповноважений орган, що видав документ, та відцифрований підпис посадової особи;

15) місце видачі.

У посвідченні прізвище та ім'я особи, на ім'я якої оформлюється посвідчення, зазначаються українською мовою та через скісну риску латинськими літерами відповідно до правил транслітерації.

Назви полів для внесення відомостей (персональних даних) про особу, на ім'я якої оформлюється посвідчення, та реквізитів документа в зоні візуальної перевірки посвідчення зазначаються українською та англійською мовами.

Зона візуальної перевірки посвідчення заповнюється відповідно до вимог документа ІКАО Doc 9303.

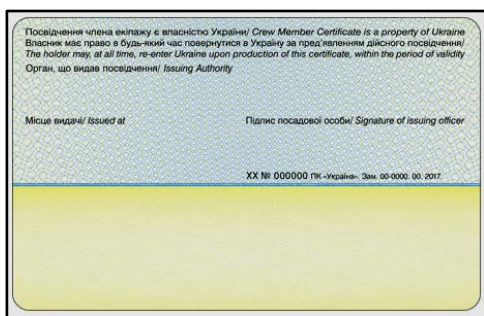
До зони візуальної перевірки посвідчення дані вносяться способом лазерного гравіювання. Для персоналізації посвідчення використовується шрифт з горизонтальною щільністю друкування не більш як 15 знаків на 25,4 міліметра (у машинозчитуваній зоні - шрифт OCR-B розміром 1 з горизонтальною щільністю 10 знаків на 25,4 міліметра).

Бланк посвідчення члена екіпажу виготовляється у формі пластикової картки типу ID-1 розміром 54×85,6 (± 0,75) міліметра.

У бланк посвідчення члена екіпажу імплантовано безконтактний електронний носій, який відповідає вимогам нормативних документів у сфері технічного та криптографічного захисту інформації.

Безконтактний електронний носій забезпечує одноразовий запис та багаторазове зчитування даних згідно із стандартом ISO/IEC 14443 і захист даних відповідно до вимог документа Міжнародної організації цивільної авіації Doc 9303 «Машинозчитувані проїзні документи», що встановлюються до електронних документів.

Для виготовлення бланка посвідчення члена екіпажу використовується багатошаровий полімерний матеріал (полікарбонат), який за фізичними характеристиками відповідає вимогам стандарту ДСТУ ISO/IEC 7810:2008.

Внесення даних до бланка посвідчення члена екіпажу здійснюється за технологією лазерного гравіювання.

З обох боків бланк посвідчення члена екіпажу містить фонове графічне зображення та текстову інформацію, виконані офсетним та трафаретним друком.

Бланк посвідчення члена екіпажу виготовляється з використанням багатокомпонентного захисного друку.

Текст з обох боків бланка посвідчення члена екіпажу друкується українською та англійською мовами фарбою чорного кольору, що стає невидимою під дією джерела інфрачервоного опромінення.

Фонові зображення бланка складаються з:

двох фонових сіток блакитного та жовтого кольорів з лицьового боку у вигляді синусоїдальних ліній різної амплітуди, зворотного - у вигляді решіток. У нижній частині лицьового боку відтворено сітку блакитного кольору у вигляді квадратних лабіринтів, а нижній частині зворотного боку, призначеній для внесення машинозчитуваної інформації, сітку жовтого кольору у вигляді решітки;

лінії мікротексту у позитивному зображенні «УКРАЇНА ПОСВІДЧЕННЯ ЧЛЕНА ЕКІПАЖУ», виконаної з лицьового боку українською та англійською мовами. Лінія розділяє назву держави українською та англійською мовами;

лінії мікротексту блакитного кольору у позитивному зображенні «УКРАЇНА», виконаної з лицьового боку українською та англійською мовами у вигляді сліду, що залишає літак у повітрі;

лінії мікротексту у негативному зображенні «ПОСВІДЧЕННЯ ЧЛЕНА ЕКІПАЖУ», виконаної із зворотного боку українською та англійською мовами у сітці блакитного кольору.

Бланк посвідчення члена екіпажу містить графічні елементи, виконані захисними фарбами для оперативного контролю достовірності внесених даних, невидиме при денному світлі зображення контуру земної кулі, яке під дією джерела ультрафіолетового опромінення набуває зеленого свічення.

Бланк посвідчення члена екіпажу містить текстову інформацію, яка надрукована фарбою чорного кольору, що зникає під дією інфрачервоного опромінення та включає назву держави, документа, полів для внесення відомостей (персональних даних) про особу.

Загальне компонування елементів даних бланка посвідчення члена екіпажу здійснюється відповідно до вимог документа ІКАО Doc 9303.

Відповідно до вимог документа ІКАО Doc 9303 бланк посвідчення члена екіпажу має сім зон. На лицьовому боці бланка посвідчення члена екіпажу розміщені зони візуальної перевірки (I-V). На зворотному боці бланка посвідчення члена екіпажу розміщено зону візуальної перевірки (VI) та машинозчитувану зону (VII).

Відповідно до технічних вимог розділу V документа ІКАО Doc 9303 у зонах візуальної перевірки бланка посвідчення члена екіпажу елементи даних розміщуються в такій послідовності:

зона I. Оптико-перемінною фарбою виконано у лівому куті зображення символу електронного документа, а в правому куті - зображення літака на фоні гільйотної розетки сірого кольору, виконаної офсетним способом друку.

Фарбою чорного кольору, що зникає під дією інфрачервоного опромінення, зазначено назву держави українською та англійською мовами, розділену мікротекстом, поряд розміщено стилізоване зображення малого Державного Герба України та зазначено назву документа українською та англійською мовами[20].

**Порядок заповнення машинозчитуваної зони
паспортних та візових документів.**

Паспортні документи - паспорт громадянина України (у формі картки), тимчасове посвідчення громадянина України, паспорт громадянина України для виїзду за кордон, дипломатичний паспорт України, службовий паспорт України, посвідчення особи моряка, посвідчення члена екіпажу, посвідчення особи на повернення в Україну, посвідчення біженця, проїзний документ біженця, посвідка на постійне проживання, посвідка на тимчасове проживання, посвідчення особи, яка потребує додаткового захисту, проїзний документ особи, якій надано додатковий захист, посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон та візова етикетка, що оформляється іноземцю або особі без громадянства для в'їзду в Україну, виготовляються/оформляються з обов'язковим заповненням їх машинозчитуваної зони [21].

У машинозчитувану зону документів заносяться відомості про особу - прізвище та ім'я, громадянство, дату народження, стать та унікальний номер запису в Єдиному державному демографічному реєстрі; дані про документ - тип та номер документа, дата закінчення строку дії документа та код держави, що видала документ.

У кожний документ вноситься запис про його тип:

Тимчасове посвідчення громадянина України.....	IT
Паспорт громадянина України для виїзду за кордон.....	P
Дипломатичний паспорт України	PD
Службовий паспорт України.....	PS
Посвідчення особи моряка.....	IM
Посвідчення члена екіпажу	AC
Посвідчення особи на повернення в Україну.....	IS
Посвідчення особи без громадянства для виїзду за кордон	PL
Посвідчення біженця	TR
Посвідка на постійне проживання	TP
Посвідка на тимчасове проживання	TT
Візова етикетка, що оформляється іноземцю або особі без громадянства для в'їзду в Україну	B

The diagram shows a Ukrainian passport with the following fields labeled:

- Назва документу** (Document name): ПАСПОРТ / PASSPORT
- Країна** (Country): УКРАЇНА / UKRAINE
- Номер документу** (Document number): XX000000
- Прізвище та ім'я** (Surname and name): ІВАНОВ/IVANOV
- Громадянство** (Citizenship): УКРАЇНА/UKRAINE
- Унікальний номер запису в реєстрі** (Unique registration number): XX000000XX
- Дата народження** (Date of birth): 1 СІЧ/1 JAN 80
- Стать/Секс** (Sex): Ч/М
- Місце народження/ Place of birth**: УКРАЇНА/UKRAINE
- Орган, що видав/ Authority**: XXXX
- Уповноважений суб'єкт, котрий видав документ (код)** (Authorized subject who issued the document (code))
- Дата закінчення строку дії/ Date of expiry**: 25 СІЧ/1 JAN 14
- Підпис пред'явника/ Holder's signature**: [Signature]
- Місце народження** (Place of birth): 25 СІЧ/1 JAN 24
- Відцифроване зображення обличчя людини** (Digitized image of the person): [Silhouette]
- Стать** (Sex): P
- Дата видачі та дата закінчення строку дії документа** (Date of issue and date of expiry of the document): 25 СІЧ/1 JAN 14
- Відцифрований підпис** (Digitized signature): [Signature]

	25 ЛИП/ЈУЛ 83 Date / Day Month/yearborn Place of birth	3052125257
	ЧМН М.МИКОЛАЙВ/UKR	Citizenship code Authority
	03 СЕР/AUG 09 Date issued Date of expiry	8090
	03 СЕР/AUG 19 Date anniversary expires date Date of expiry	Place holderholder's signature

P<UKRGRYTSENKO<<IVAN<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<
EK000001<7UKRB307255M19080333052125257<<<<00

Позиція знаків	Елемент даних
1-2	Тип документа
3-5	Держава, що видала документ (для України «UKR»)
6-44	Прізвище та ім'я

Структура нижнього машинозчитуваного рядка

P<UKRGRYTSSENKO<<IVAN<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<<
EK000001<7UKR8307255M19080333052125257<<<<00

Позиціязнаків	Елемент даних
1-9	Номер документа
11-13	Громадянство
14-19	Дата народження (рік, місяць, день)
21	Стать F - жіноча, М - чоловіча, - не зазначено
22-27	Термін дії документа (рік, місяць, день)
29-38	Персональний номер особи
10, 20, 28, 43, 44	Контрольні цифри.

Список використаних та рекомендованих джерел:

1. Конституція України. *Відомості Верховної Ради України*. 1996. № 30. С. 141: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр>
2. Цивільний кодекс України: *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № № 40-44. С.356: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>
3. Про порядок виїзду з України і в'їзду в Україну громадян України: Закон України від 21 січ. 1994 р. № 3857-XII. *Відомості Верховної Ради України*. 1994. № 18. С. 101: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3857-12>
4. Про затвердження Правил перетинання державного кордону України : постан. Кабінету Міністрів України від 27 січ. 1995 р. № 57. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/57-95-п>.
5. Про Державну прикордонну службу України. Закон України від 03.04.2003 № 661-IV (із змінами). *Відомості Верховної Ради України*. 2003. № 27. С.208: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15>
6. Про прикордонний контроль. Закон України від 05.11.2009 № 1710-VI (із змінами). *Відомості Верховної Ради України* 2010. № 6. С. 46: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1710-17/ed20091105>
7. Про Національну поліцію. Закон України від 02.07.2015 № 580-VIII (із змінами). *Відомості Верховної Ради*. 2015. № 40-41. С. 379: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/card/580-19>
8. Про затвердження Правил етичної поведінки поліцейських: затв. наказом МВС України від 09.11.2016 № 1179: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1576-16>
9. Тактико-спеціальна підготовка працівників Національної поліції: навч. посібник / О. І. Тьорло, Ю. Р. Йосипів, В. М. Синенький та ін. Львів: ЛьвДУВС, 2018. 480с.
10. Основи тактичної підготовки працівників правоохоронних органів : навчальний посібник / В. В. Чмелюк,

В. Л. Гришук, С. М. Бадьора, С. А. Антоненко. Ірпінь : Університет ДФС України, 2019. 218 с.

11. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20 лист. 2012 р. № 5492-VI. *Відомості Верховної Ради України*. 2013. № 51. С. 716: веб-сайт [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17)

12. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, визнання недійсним та знищення паспорта громадянина України для виїзду за кордон: постан. Кабінетів Міністрів України від 7 трав. 2014 р. № 152. *Верховна Рада України*: веб-сайт.[URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/152-2014-п).

13. Про дипломатичний та службовий паспорти України : указ Президента України від 12 трав. 2015 р. № 264/2015. *Верховна Рада України*: веб-сайт. [URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2014-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2014-п)

14. Про затвердження зразка та технічного опису бланка дипломатичного паспорта України з безконтактним електронним носієм: постан. Кабінетів Міністрів України від 23 вер. 2014 р. № 487. *Верховна Рада України*: веб-сайт. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2014-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/487-2014-п)

15. Про затвердження зразка та технічного опису бланка службового паспорта України з безконтактним електронним носієм : постан. Кабінетів Міністрів України від 23 вер. 2014 р. № 486 *Верховна Рада України*: веб-сайт. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-2014-п](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/486-2014-п)

16. Про посвідчення особи моряка : постан. Кабінетів Міністрів України 26 чер. 2015 р. № 441. *Верховна Рада України*: веб-сайт. [URL:https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/441-2015](https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/441-2015)

17. Про затвердження зразка бланка, технічного опису та Порядку оформлення, видачі, обміну, пересилання, вилучення, повернення державі, знищення посвідчення члена екіпажу : постан. Кабінетів Міністрів України від 12 лист. 2014 р. № 622.

Верховна Рада України: веб-сайт. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/622-2014-п>

18. Про порядок заповнення машинозчитуваної зони паспортних та візових документів : постан. Кабінетів Міністрів України №636 від 28.06.1997. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/636-п>

19. Щодо способів підробки документів, а також ознак (властивостей) підроблених документів, за якими вони можуть бути виявлені : лист Національного банку України від 16.02.2007 № 48-012/214-1688. *Верховна Рада України*: веб-сайт. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/v1688500-07>

20. Криміналістика : навч. посіб. / Благута Р. І. та ін. ; за заг. ред. Є. В. Пряхіна. Київ. Атіка, 2012. 496с.

21. Білоус І. В. Особливості техніко-криміналістичного дослідження підроблених документів, що посвідчують особу. *Криміналістичний вісник*: наук.-практ. зб. / голов. ред. В. В. Черней. ДНДЕКЦ МВС України; НАВС. Київ: ПК «Типографія від «А» до «Я», 2016. № 1 (25). С. 167–174.

22. Ананьїн О. В., Жигун Н. Д. Спосіб підробки сучасних паспортних документів із застосуванням новітніх друкарських технологій. *Криміналістика і судова експертиза* : міжвідом. наук.-метод. зб. Київський НДІ судових експертиз. Київ, 2019. Вип. 64. С. 427–434.

23. Ананьїн О. В., Іванов С. О. Деякі аспекти сучасної системи захисту паспортних документів і характерних ознак виявлених підроблених документів. *Криміналістичний вісник* : наук.-практ. зб. ДНДКЦ МВС України; НАВС. Київ, 2017. № 2 (28). С. 44–50.

24. Біометричний паспорт. Тільки факти. LowcostAVIA: веб-сайт. URL: <http://lowcostavia.com.ua/biometric-passport-facts/>

25. Величко О. М., Гавенко С. Ф., Золотухіна К. І. Матеріали зі спеціальними властивостями : навч. посібник. Львів : УАД, 2016. 155 с. URL: https://ela.kpi.ua/jspui/bitstream/123456789/18093/1/Navch_posibn_MSV.pdf

26. Воробей О. В., Кофанов А. В. Техніко-криміналістичне дослідження документів : навч. посібн. Київ : НАВС, 2011. 312 с.

27. Воробей О. В., Меленевська З. С. Криміналістичне дослідження підписів : посібн. Київ : «Пульсари», 2006. 84 с.
28. Воробей О. В., Мельников І. М., Волошин О. Г. Техніко-криміналістичне дослідження документів: навч.-метод. посібн. Київ : Центр учбової літератури, 2008. 304 с.
29. Воробей О. В., Тимошенко К. В. Новітні способи друку для захисту документів від підробки. *Актуальні питання експертно-криміналістичного забезпечення правоохоронної діяльності* : зб. матер. конф.(Київ, 25 листопада 2016 р.). / редкол. : О. Л. Кобилянський, Ю.Б. Комаринська, Є. Ю. Свобода. Київ : ННІ № 2 НАВС, 2016. С. 97–100.
30. Воробей О. В. Словник термінів техніко-криміналістичного дослідження документів. Київ : НАВСУ, 2005. 40 с.
31. Воробей О. В. Лабораторний практикум з техніко-криміналістичного дослідження документів. Київ : НАВС, 2016. 72 с.
32. Глоссарий по документам Regula: веб-сайт.URL: <https://regulaforensics.com/ru/support/glossary-documents/#g380>
33. Гунько, С. Н., Демков В. И. Словарь по полиграфии и полиграфической технологии. Понятия и определения. Минск : ООО «Космополис-Универсал», 1995. 230 с.
34. Дослідження документів, виготовлених за допомогою лазерних принтерів : метод. реком. Київ : ДНДКЦ МВС України, 2009. 18 с.
35. Машиносчитываемые проездные документы. Спецификации, касающиеся безопасности разработки, изготовления и выдачи МСПД.Дос 9303. ІКАО, 2015. Издание 7. Ч. 2. 51 с.
36. Методика технічної експертизи відбитків печаток та штампів / уклад. К. М. Ковальов, В. В. Коваленко. Київ : ДНДКЦ МВС України, 2009. 19 с.
37. Захисні елементи паспортних документів та можливі способи їх фальсифікації : навч. посібн. Київ : Міжнародний центр розвитку міграційної політики, 2009. 240 с.

38. Іщенко А. В., Будзієвський М. Ю., Красюк І. П. Поняття й система методів техніко-криміналістичного дослідження документів : навч. посібн. Київ : ТОВ «Еліт Принт», 2011. 97 с.

39. Кобилянський О. Л. Методика дослідження документів, які мають захисні засоби : метод. рек. Київ, 2005. 36 с.

40. Кобилянський О. Л. Спеціальні засоби захисту документів від підробки: криміналістична характеристика. *Криміналістичний вісник*, 2016. № 2 (26). С. 30–37.

41. Мельников І. М. Ознаки видів та способів поліграфічного друку : метод. рек. Київ : Унів. вид-во «Пульсари», 2006. 20 с.

42. Омбелли Диана, Кнопьес Фонс. Документы: руководство для разработчиков. ЮМ. International Organization for Migration, 2008. 264 с.

43. Патик Л. Л. Техніко-криміналістичне дослідження підробленого паспорта громадянина України: навч. посібн. Київ : «Центр учбової літератури». Київ, 2013. 142 с.

44. Пелюшок В. Г. Способи друку та їх різновиди на сучасному етапі поліграфії : інформаційний лист / ДНДКЦ МВС України. Київ : ДНДКЦ МВС України, 2005. 33 с.

45. Пчеліна О. В. Правила огляду паспортів та основні прийоми виявлення їх підробки. *Право та безпека*. 2012. Вип. 4. С. 191–194.

46. Практичний посібник для працівників органів досудового слідства та експертних підрозділів з питань призначення судової експертизи [за заг. ред. П. В. Коляда]. Київ : УВПД ГШ МВС України, 2009. 526 с.

47. Проведення судово-технічної експертизи документів, оснащених машинозчитуваними та електронними елементами захисту: метод. рек. / Мін'юст України, КНДІСЕ. Київ : КНДІСЕ, 2012. 95 с.

48. Силкін О. С. Практичне значення встановлення автентичності відміток про перетинання державного кордону України в паспортних документах іноземців, осіб без громадянства. *Науковий вісник Державної прикордонної служби*

України: наук.-практ. альм. Хмельницький : НАДПСУ, 2015. № 2. С. 14–16.

49. Тальянчук Л. С. Криміналістичне дослідження документів, призначених для посвідчення особи при перетині нею державного кордону України : навч. посібн. Вінниця : ТОВ «ТВОРИ», 2020. 184 с.

50. Тальянчук Л. С. Сучасні способи підробки документів, що посвідчують особу при перетині державного кордону України, та їх ознаки. *Митна справа* : наук.-аналіт. журн. / голов. ред. С. В. Ківалов та ін. ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія»; ТОВ «Митна газета». Одеса, 2013. № 6 (90). С. 61–69.

51. Тальянчук Л. С. Захист паспорта громадянина України для виїзду за кордон спеціальними елементами. *Митна справа* : наук.-аналіт. журн. / голов. ред. С. В. Ківалов та ін. ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; ТОВ «Митна газета». Одеса, 2013. № 2 (86). С. 158–163.

52. Тальянчук Л. С. Можливості криміналістичного дослідження підроблених документів, що посвідчують особу при перетині державного кордону України. *Криміналістичний вісник* : наук.-практ. зб. / голов. ред. В. В. Коваленко та ін. ; ДНДКЦ МВС України; НАВС. Київ, 2016. № 1 (25). С. 126–131.

53. Тальянчук Л. С. Поняття та класифікація документів, що посвідчують особу при перетині державного кордону України. *Митна справа* : наук.-аналіт. журн. / голов. ред. С. В. Ківалов та ін. ; Нац. ун-т «Одеська юридична академія» ; ТОВ «Митна газета». Одеса, 2012. № 6 (84). С. 152–156.

54. Тихонова В. І., Захарова Т. О. Дослідження документів, виготовлених за новітніми технологіями. *Теорія та практика судової експертизи і криміналістики* : зб. наук. праць / ред. кол. : М. Л. Цимбал, В. Ю. Шепітько, Л. М. Головченко та ін. ; ХНДІСЕ ім. засл. проф. М. С. Бокаріуса ; Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого. Харків, 2010. Вип. 10. С. 292–298.